

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno med tedni in prazniki.

Inserati: do 9 petih vrst 1 D, od 10—15 petih vrst 1 D 50 p, večji inserati petih vrst 2 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklicani petih vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravitelj „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritrilico. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le poštasto in sadostno frankovane.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke: 1

v Jugoslaviji vse dni po Din 1—

v inozemstvu navadno dni Din 1, nedelja Din 1-25

Poštnina plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:	V Jugoslaviji	V inozemstvu
12 mesecev	Din 120—	Din 216—
6	60—	108—
3	30—	54—
1	10—	18—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Evropa na razpotju.

Nade, ki so jih gojili evropski diplomati v času svetovne vojne in tekom štirih let, od kar vlada v Evropi takozvani mir, se žalibog niso uresničile. Zaželjeni mir, nemoteni nacionalni, kulturni in gospodarski razvoj posameznih evropskih narodov je danes prav tako, če ne bolj ogrožen, kot je bil pred 8 leti. Evropska vojna, ki naj bi bila onemogočila zatiranje malih narodov in zagotovila njihovo eksistenco, neodvisno politično in kulturno življenje, je sicer izpremenila zemljevid Evrope, ni pa zadovoljila onih mas, ki so nosile vso težo vojne na svojih ramah. Te mase ne priznavajo niti zmagovalcev, niti premagancev, njim ne zadostuje krpanje gospodarsko raztrgane Evrope z vsakovrstnimi konferencami in resolucijami, njihova psihologija je danes ista kot je bila v času rimske imperije. Panem et circenses, to je veselo današnjih širokih slojev evropskih narodov, kot je bilo pred tisoč leti rimskega plebsa. Borba za obstanek to je alfa in omega človeškega življenja.

Ta borba, ki se je vršila do najnovejšega časa v okvirju posameznih držav, se je začela v zadnjem času individualizirati, ona dobiva deloma nacionalni, deloma pa razredni značaj. Veliki dogodki v zgodovini človeštva imajo po naravnih zakonih velike posledice. Med največje dogodke spada brez dvoma zadnja svetovna vojna, ki ni omajala osnov gospodarskega življenja samo premaganih držav, temveč je vsekala globoko rano tudi gospodarskemu organizmu onih držav, ki so na papirju zmagale.

Gospodarska kriza v Evropi, ki je logična in neizbežna posledica vojne, je postala ona pravična repa, o kateri tako radi govorijo ruski otroci. Miška za mačko, mačka za psička, psiček za volka, volk za medveda, medved za babico, babica za deda, ded za repo — vlečejo, vlečejo pa ne morejo izpuliti. In tako vlečejo evropski diplomati to nesrečno repo že štiri leta, repa pa stoji vedno bolj trdno. Z versajlskim mirom se je pričelo. Rapallo, Genova, Haaga, Mudanija so nadaljevali, vlekla bo Lausanna, repa pa bo stala kot je stala dosedaj. To je labirint, v katerem tava Evropa že štiri leta, išče

izhoda, pa ga ne najde. Nad tem evropskim labirintom je že obupala trezna in solidna Amerika. To tavnje se ne opaža samo pri sodobnih državnikih, temveč se instinktivno polasča tudi širokih narodnih mas, ki jih je golo življenje prisililo, da stopijo v aktivno borbo za svoj obstanek. V času, ko skušajo diplomati rešiti evropsko krizo mirnim, diplomatičnim potom, ko zdravijo bolnika z mirovnimi in mednarodnimi konferencami, prihajajo posamezni narodi vedno bolj do spoznanja, da je tu potrebno nekaj izrednega, energičnega, resna operacija, ki naj bi vrnila evropskemu bolniku izgubljene življenjske sile.

Prvi resni poskus izvršiti sanacijo evropske krize na izreden način, je storila ruska revolucija. Vođe komunističnega gibanja, ki so bili do najnovejšega časa skrajno sentimentalni, so se postavili na stališče, da je treba podreti vse staro, uničiti solidno stavbo, ki so jo gradila tisočletja, do tal in sezidati novo. Prvi del tega »sanacijskega« narčta, ki se je pa k sreči omejil le na vzhodni ogel evropske zgradbe, se je popolnoma posrečil: Rusija je podrla, zidariji, ki naj bi gradili novo stavbo, pa prihajajo do spoznanja, da bo treba poklicati stare inženirje in graditi iz starega materiala. Tako so začeli polagati temelj stavbe, ki bo kvečjemu le novo pobejena, stala pa bo na istem mestu kot stara. Komunistično gibanje je ekstrem, ali krajni levi ventil politične napetosti, ki je nastopil po evropski vojni. Njegova napaka leži v tem, da je preveč odprt, kar je povzročilo prevelik odtok parne sile in parni kotel se je ustavil.

Drugo gibanje kot protitež ali protiposkus prvega, je fašizem, ki je po zadnjih dogodkih v Italiji postal odločujoč faktor v političnem življenju Evrope. Dočim je komunistem v praksi rezultat razočaranja takozvanih premaganih narodov — seme komunizma v Rusiji datira od rusko-japonske vojne — je fašizem posledica nezadovoljnih narodov, ki so zmagali, pa ne vidijo plodov te svoje zmage. Narodne mase so pričakovale od zmage zboljšanje svojega položaja v socialnem življenju, povojna doba pa je pokazala ravno

nasprotno. Komunistem se naslanja predvsem na delavstvo in revnejše kmete, fašizem pa je našel oporo pri onih, ki so se aktivno udeležili vojne, pri mladih nacionalistih in pri armadi. Komunistem zahteva »vso oblast proletarijatu«, fašizem pa vrača vso oblast kralju in militarizmu. To sta dva ekstrema, dve krajni poti, na kateri se pripravljajo evropski narodi, da dosežejo isti cilj — zboljšanje svojega obstanka. Prvo kot drugo gibanje izključuje srednjo pot, ki je vedno in povsod najkrajša in najsigurnejša.

K spoznanju, da je ta srednja pot neobhodno potrebna, če hoče Evropa premagati svojo gospodarsko krizo, že prihajajo ljudje, ki ne presojajo položaja z domačega zvonika, temveč z mednarodnega stališča. Vprašanje reparacij, ta os, okrog katere se sučejo vsi povojni dogodki, se je začela obračati na drugo stran. Lloyd George je že sporazumen s Kristovim naukom »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe«, in pravi, da naj Nemčija plača toliko, kolikor more. O Društvu narodov meni, da ta mednarodna institucija, ki je poklicana, da ščiti mir in blagostanje na zemlji, ne bo dosegla svojega vzvišenega cilja, dokler ne bodo zastopniki v njej vsi veliki in mali narodi sveta. Žalibog so te lepe želje do danes samo na papirju izražene misli angleškega državnika in mnogo vode, pa morda

tudi krvi bo še poteklo, preden se bodo uresničile.

Evropa stoji na razpotju. Kam bo krenila, bo-li izbrala ono pot, ki vodi k izhodni točki zopetne oborožitve in medsebojnega sovraštva, ali pa bo začela podirati vse, kar je gradila z naporom celotnega dolga stoletja, to je vprašanje, na katero je danes težko odgovoriti. Vsekakor pa bosta igrala Rim in Moskva v najbližnjem času važno vlogo v mednarodnih odnosih. Politični vrtnec, v katerega sta zašla ruski in italijanski narod, lahko povzroči v Evropi nov vihar, ki bo razgrajal in podiral z veliko večjo silo kot evropska vojna. Ta vihar, ki visi nad Evropo kot Damoklejev meč, lahko prepreči samo trezna, nesebična, mednarodna politika, ki mora žalibog tako malo upoštevati individualno Kristovo zapoved »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe«, uveljaviti tudi v mednarodnih odnosih. Šele takrat, ko se bo volja posameznih evropskih narodov otresla sedanjega egoizma, ko bodo vsi narodi spoznali, da so odvisni drug od drugega, da je za blagostanje in mir na zemlji potrebno složno delo in medsebojno podpiranje, ne pa vsakovrstne politične fantazije, bo vprašanje o gospodarski vzpostavitvi Evrope dobilo realno podlago. Zato pa je potrebna še dolga naporna pot, ali pa dogodki, ki bodo ta naravni proces mednarodne treznosti nepričakovano pospešili.

Pod fašistovsko pravico.

Fašistovsko zmago nad Rimom hočejo Italijani v Juljski krajini porabiti za to, da odpravijo slovenski in hrvatski jezik povsodi, kjer ima še kaj veljave.

Posebno se živahno gibljejo v Gorici. Tam se je vršilo 1. t. m. v dvorani deželnega zbora veliko posvetovanje, katerega so se udeležili razni italijanski odvetniki, zastopniki občine, trgovine in še drugi, načeloval pa jim je fašistovski konzul Heiland, ki je otvoril sejo in naglašal, da treba že enkrat rešiti jezikovno vprašanje v javnih uradih. Dolga debata traja kratek zaključek se glasi, da se ima slovenščina odpraviti kratkoma iz vseh javnih uradov. Najglasnejši je bil stari odvetnik dr. Raimondo Luzatto, men-

da v zahvalo za to, ker držijo slovenski Brici njegovo pisarno po koncu. Sklep zborovanja dovoljuje slovenskim občinam slovensko dopisovanje z deželnim odborom še tri mesece. Po preteku tega časa se ima uvesti izključno italijansko dopisovanje in oni tajniki v slovenskih občinah, ki se ne pričuje italijanščine v tem roku, se imajo nadomestiti z drugimi, ki jo znajo, to se pravi: usiliti se hoče v slovenske občine italijanske ljudi za tajnike. Predsednika deželnega odbora dr. Pettarina so odstavili. Menda jim je prenelo Italijan. Vse svoje življenje je delal uspešno za italijanstvo na Goriškem in nič mu nimajo očitati, ali premalo je sklanjal svojo glavo pred fašistovskimi mogotci in mož obvladuje po-

polnoma slovenski jezik. To pa sta dva velika madeža na italijanskem človeku v sedanjih fašistovskih časih. V goriškem deželnem odboru zavlada povsem italijanski duh in za slovenščino ne bo več mesta v deželni hiši. Z deželnim odborom so se na zborovanju bavili najdalje, potem pa so prešli na sodišče in zahtevali, da se ima tam uradovati izključno le italijansko. Po Luzzatovem mnenju so sodnijski akti, izdani v slovenščini, eminentno političnega okusa. Italijani hite odpravljati slovenščino, in fašistovski prvaki hočejo v ta namen storiti v Rimu vse korake, ki se jim zde potrebni. Istčasno razlaga tržaški »Piccolo«, da je skrajni čas, da se vrže jugoslovenščina s tržaških sodišč in se odpravi sploh tudi v Istri in na Goriškem. Italijani izvajajo: zmagala je fašistovska misel, ki vsebuje narodovo enoto; vsled tega pa morajo izginiti v Italiji sledovi vsakega drugega jezika.

Lotili so se tudi že ljudske šole. V Trstu je zahtevalo fašistovsko vodstvo nemudno raztegnitev italijanskega šolskega zakona, kolikor se tiče ljudske šole, na Juljsko krajino. Pred očmi jim lebdi potujčevanje jugoslovenskega ljudstva potom italijanske šole. V Istri že tako kmalu ne bo več nobene jugoslovenske šole! Odpraviti hočejo ljudsko šolski poduk v domačem jeziku in uvesti v šolo italijanščino sedaj, ko triumfira fašistovska misel!

Poglejmo še dalje! Postojna ima kraljevskega komisarja. Župan Kutin li zagrešil prav ničesar. Povsem lojalen je bil in dober župan. Zato ga je politična oblast celo odlikovala z naslovom »cavaliere«. Ali Kutin je Slovenec in Postojna je ob meji važen kraj. Fašisti so sklenili, da ob njihovi zmagi mora pasti mestni zastop v Postojni s slovenskim županom vred. Zgodila se je njihova volja in mesto Postojna ima danes kraljevskega komisarja, ki se imenuje Luigi Ronchi, in štiri prisednike: dva Italijana Caretti in Cavallero ter Slovenca Dovgan in Krainer. Tako je udarjena slovenska Postojna, ki ima danes v svojem zastopu samo enega Postojnčana. Fašisti gonijo godbo po mestu in prepevajo svoje pesmi. Naravnost smešna in bedasta je bila njihova trditve, da se bližajo notranjski meji oboroženi ju-

Titus Illyri:

OB JUBILEJU.

V tih skromnosti kakor da si je izbral za geslo življenja Descartesov izrek: bene qui latuit, bene vixit praznuje literarno tridesetletnico v Ljubljani živi pisec dr. Fr. Derganc, zdravnik po poklicu.

Rano je zastavil dr. Fran Derganc svoje plodovito pero in se, kakor se seveda spodobi mladini, predstavil javnosti najprej z verzji v dijaškem listu »Vesni« leta 1892, pod psevdonimom »Sava«. Ali kakor harmonično razvita osebnost ni samo v pesmih izražal svojega estetičnega čustvovanja, ampak istočasno vzporedno je negoval in razvijal tudi intelektualne (znanstvene in filozofske) in etične sile bogate duševnosti. Ljubezem do bodoče skupne domovine ga je prisilila, da je začel leta 1901 izdajati na Dunaju revijo »Jug« pod redakcijo svojega prijatelja in rojaka dr. Nika Zupančiča. Dočim je vodil »balkanski car Niko«, tak priimek so nadel srbofilnemu Zupančiču dunajski blaziranci, ironizirajoči jugoslovensko utopijo — politični del, osredotočen je Derganc svoje delo v znanstvu in filozofiji.

Danes hočemo podati v velikih potezah samo nekatere misli njegovega filozofskega stremjenja, ki zasluži pozornost širše javnosti.

Ze kot dijak III. gimnazijskega razreda je čital Derganc Kantova »Prolegomena« in se poglubil v skrivnosti Kantovega kritizma ter doživel mučno razočaranje. Kant je zaprl človeškega duha v ječo kritizma, nože in roke mu vkoval v verige skepticizma, za njim je prišel prirodoslovec

Du Bois-Reymond (über die Grenzen der Naturerkenntnis, 1872) ter zapljal nad vrata bastije razuma napis resignacije: Ignoramus, ignorabimus. Za vedno so postavljene absolutne in nepremakljive meje spoznanju, preko katerih nikoli ne prodre človeški razum.

Obupna situacija: za vedno ostane resnica človeštvu prikrita, za vedno je človeštvo obsoljeno na življenje laži in prevare. Tantal ostane večni simbol po resnici hrepenečega človeka, njegov spoznavni nagon si bode vedno in brezuspešno razbijal glavo kakor morski val ob neprestanem, skalnem bregu. Kot nujna posledica kritičnega skepticizma zavlada svetu egoistični individualizem in cinični materializem. carpe diem, après nous le déluge!

Pod vplivom Kantovega kritizma je mladi filozof neznožno trpel, kakor da je legel na zemljo črn oblak, ki za vedno skriva solnce resnice. Čemu potem naš silovit, neukroti nagon po resnici, svobodi, po prostem razvoju in razmahu duševnih in kulturnih sil? Čemu ves trpečji napor in plemenito stremjenje? Vrgel se je v knjige — mladeniču je bilo še življenje zaprto in zaman je prebrskal vse filozofske sisteme, da najde izhod in rešitev iz zakletega kritizma.

Tukaj ni mogoče podati podrobnih psihogeneze, po mnogoletnem napornem delu je hipoma šinil žarek svobode, v psihologiji in kulturni historiji je našel neumorni mislec zanesljivo izhodišče in trdno spoznavno kritično stališče.

Zasledujemo rast in razvoj človeškega duha od koncepcije do smrti! Zasledujemo

rast in razvoj istega duha v historiji kulture, od delitve do danes!

Isto delovanje proseja iz obeh: človeški duh je negotova, nedovršena rastoča in razvijajoča, do vedno večje popolnosti napredujoča količina. Induktivna analiza vsake znanstvene discipline nam dokazuje enako, da je vsak pojem, vsaka resnica nedovršena, stopenj rastoča količina. Resnica in znanost nista dogmatična za vse čase dokončani nalogi, ampak stopenj rasti, ki naj ju izvrši — kdo? Ne individui, ampak skupno, sotrudo in organizovano delo vseh strokovnjakov vseh časov in narodov.

Kakor je resnica doslej rasla in se razvijala iz neznanih, primitivnih začetkov, tako bo rasla in se razvijala — morda s povečano brzino — tudi poslej za nami, v pozno bodočnost, dokler se ne približa najvišjemu idealu resnice, maksimalni harmoniji ideje in predmeta.

Razum in spoznanje torej ne poznata absolutnih, večnih mej Kantovega kritizma, obstoje samo relativne, časovne meje, katere premagamo tem preje, čim smotrnejše, zavednejše in s popolnejšo organizacijo se združijo celotno človeštvo h kulturnemu delu.

Človeški duh je svoboden v možnosti neskončnega razvoja. Kant — Du Bois Reymondova obsodba ne velja in ječa kritizma je izpremenila v tempelj svobode z blestecim napisom: Ignoro, sed novero!

Noturizem — tako imenuje dr. Fr. Derganc novo, eksaktno spoznavno kritično stališče — obsega torej tri teze: 1.) logogenetična teza dokazuje rast in razvoj človeškega duha in razuma; 2.) ideogenetična teza

izpričuje enako rast in razvoj pojmov resnic; 3.) singenetična teza odkriva kolektivno, sotrudo metodo obojnega razvoja.

Kake perspektive nam odpira noturizem? Kak neskončen progres duha in misli! Bistvo noturizma je svobodni progres, odvisen samo od nas in našega organizovanega sotrudnega dela! Kak ognjvit apel in silen motiv kulturnega solidarizma, lastne, svobodne iniciative in energije! Konec je dogmatičnega in skeptičnega materializma, ponosno, samozavestno in varno jadra brod svobodnega in solidarnega človeštva skozi Scilo in Karibdo dogmatizma in kritizma!

V izsledovanju psiholoških in kulturnohistoričnih dejstev smo našli pojem noturizma. S tem se pa je pokazal odlični pomen dejstev sploh in spoznanje, da izvirajo protislovja filozofov iz zmotne ugotovitve dejstva ali zmotne interpretacije. V teoristiki ima torej izvršiti znanstvo dvojno delo: 1. v dejstvoslovju ugotavlja dejstva; 2. v izrazoslovju podaja vsebino v točno opredeljenih, vsako tautologijo in ekvivokacijo izključujočih poimih. Glavno delo sistematike opravlja kritična interpretacija (spoznavna kritika).

Pri objektivnem izsledovanju dejstev služi uspešno metoda ignoranzizma. Sokratove metodične nevednosti. Vsako dejstvo ima svojo specifično vrednost, o čemer razpravlja posebna taksologija, koja prisloja dejstvu življenja prvo ceno. Glavni smoter človeka na zemlji je življenje, ta psihobiološki periodično se ponavljajoči in ritmično zaključeni proces, seveda kulturno življenje, koje napreduje po principu kulturnega solidarizma, izhajajočem iz singenetične

teze noturizma. Najvišji smoter človeškega bivanja na zemlji je progres kulturnega življenja, jezik, nacionalizem, politika itd. so samo za doseg potrebnega sredstva. Ta etični nazor vtemeljuje Fr. Derganc v posebnem poglavju vlvizma, ki odločno pobija svetobežnost in pesimizem budizma.

Zivljenje nam predstavlja kompleks dejstvo in nastopa v znanosti, umetnosti in kulturne historije primat intelektu. Ves kulturni progres je pridelek razumnega duha, kulturna historija nam slika samo boj duha z iracionalno materijo. Duh je svojevrsno dejstvo innastopa v znanosti, umetnosti in tehniki kot najjačja prirodna sila. Duh vstvarja ideje, istočasno uvažujoč pojave življenja in prirodne okolice, takih sintetičnih smernic ne pozna priroda, a vendar ne veljajo ideje samo za idealni svet duha, ampak so tudi toliko realne, v kolikor se obnaša človeški razum kot realna sila napram prirodi. Iz tega dejstvenega dualizma izhaja avtomatično noturistični ideorealizem: ideali delujejo kot smotri življenja, koje dosegamo z uporabo najrealnejših metod in sredstev.

Z drugimi zantivmitvi mislimi dosledno zaključena Dergancovega sistema se danes ne moremo podrobneje baviti, omeniti hočemo samo originalen prispevek za rešitev treh aktualnih problemov religije, vodstva ljudske mase in okultizma (misticizma).

Moderna psihologija razlikuje v vsakem psihičnem doživljanju čin (akt) in vsebino, kar velja torej tudi za religiozni doživljaj. Komparativno veroslovje nam dokazuje, da je vsebina za religiozni doživljaj

goslovenski nacionalisti v ogromnem številu in da radi tega čuvati Postojno. Zato da so odstranili slovenskega župana in stali napeto na straži za domovino! In sedaj se celo hvalijo po »Piccolu«, kako junsko da varujejo vzhodno mejo proti sovražniku, katerega pa nikjer ni bilo.

To so dogodki, ki kažejo, kako smo imeli prav, ko smo napovedali s fašistovsko zmago dobo novega, silnega zatiranja našega življa v Julijski krajini.

Naši tamkajšnji voditelji se zavedajo in polni neri sedanjega položaja. Zato pa je šla v Gorici slovenska deputacija h fašistovskemu konzulu Heilandu, v Trstu pa h generalu Sanni. Slovenske odposlance sta oba sprejela ljubezno in zlasti general Sanna je naglašal, da hoče biti pravičen in nepristranski napram vsemu prebivalstvu kot sedanjim vrhovni funkcionar, ki ima skrbeti za javni mir in red. Fašist Heiland je obljubil slovenskim Goricancem, da jih bo respektiral in da se jim ni ničesar bati, nato pa je šel predsedovati sestanku, ki izganja naš jezik iz javnih uradov.

Skraino težke čase preživljajo julijski Jugoslovenci. Toda duhom ne kloni. »Era Nuova« je priobčila te dni pogovor z dr. Mikuletičem, tajnikom političnega društva »Edinosti«, ki je odkrito izjavil, da so Jugoslovenci zadovoljni s tem, kar se je zgodilo in da sedaj vsaj vedo, kam se imajo obrniti v svojih zadevah. Od nove vlade pričakujejo pravičnost in nepristranost. Fašisti so naglašali opetovano, da je cilj fašizma obnova reda in pravičnosti, zato upajo Jugoslovenci, da se to načelo aplicira tudi na nje, ki tvorijo največji del državljanstva v novih provincih. Jugoslovenci ne zahtevajo nič drugega nego možnost, da si ohranijo svojo individualnost brez prejudice za državne interese v mirnem in priateljskem sožitju s sodeželanititaljanske narodnosti.

Vspričo novega položaja in glede na dogodke, navedene v tem članku, se hočejo voditelji pol. društva »Edinosti« za Trst in Istro ter Goriško, kakor čujemo iz Julijske krajine, obrniti do vseh v poštev prihajajočih činiteljev potom odposlanstev, da povedo svoje želje in označijo svoje stališče do novih razmer ter da slišijo iz ust odgovornih državljanov, kaka usoda zadene v nastopajoči novi dobi Jugoslovenci v Julijski krajini. Stopiti nameravajo do generala Sanna v Trstu, do vodstva pokrajinske fašistovske organizacije in poslati tudi k ministrskemu predsedniku Mussoliniju svoje odposlanstvo. Jugoslovenci hrepene po miru in redu, po spoštovanju svoje individualnosti, po dobitvi vseh pripadajočih jim pravic in po složenem sožitju z italijanskimi soživaljani. Fašizem je dorastel do svojega viška, dobil je moč v svoje roke, sedaj se pokaže, kaj hoče in kako so njegovi nameni tudi z Jugoslovenci, ki hočejo priti do čiste jasnosti za svojo bodočnost. Po tozadevni italijanski odločitvi bomo sodili, kake vrste odnose išče Italija z Jugoslavijo.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda.

irelevantna, sicer si ne bi mogle vsebine raznih verstev tako nasprotovati. Bistvo religioznega doživljanja obstoja torej v činu, metodi: 1. kako se gotovo ideje z največjo izvestnostjo in razvidnostjo ljudski masi psihološko vtisnejo, da postanejo motorji dušnega stroja; 2. kako se s praktično organizacijo varujejo najuspešnejši psihoteknični in kako se s ritmičnim ponavljanjem vzdržuje njih prvotna živahnost in vplivnost.

Tako je postala religija problem praktične psihologije, kakor jo umeva moderna psihotehnika (Münsterberg). To spoznanje je obogatilo pedagogiko in državo z novimi in zanesljivimi orodjem z vladave, ker se samo psihotehnično zasidrane in vzdrževane socialne in državne ideje izpremenijo v vodilne, centralne sile narodnih duš. Različne konfesije se bore samo za resnično pozitivne vsebine, koe vzdržujejo z dovoljenjem države — doslej kultura in država se nimata lastne etične in psihotehnične organizacije — in s psihotehnično (religiozno) organizacijo v svojih vernikih.

Glede temeljev prave in trajne kulture se stinja Derganc z onimi znanstveniki, ki nahajajo ne začetke v grški kulturi, to se pravi, v prvi renesansi stare mikenske kulture. Drugo renesanso je doživela ista kultura v srednjem veku, mi stojimo po katastrofi zapadnega kapitalizma in lažidemokratizma na prehodu v tretjo renesanso (obnovo).

Svobodni kulturni progres zahteva pred vsem ločitev izsledovalne znanosti in praktičnega pouka, dalje ločitev znanosti in države po klasičnem vzoru avtonomnih, avtarkičnih grških filozofskih škol, posebno Platonove Akademije, Propad klasične kul-

Naša Koroška.

(Dopis s Koroške.)

Avstrija vstaja. Prorokujejo o nji, da je življenja zmožna. Zaradi nas Avstrija lahko obstoji do sodnega dne, če bi v Avstriji ne bilo koroških Slovencev.

Koroški Slovenci so del našega naroda, in to ostanejo kljub vsem plebiscitom. Komur je znana usoda in položaj koroških Slovencev, vé, da je usoda le-teh zapечатena. Če ostanejo v Avstriji, so obsojeni na narodno smrt. Ali moremo biti brezbržni, da nam odme del našega narodnega telesa? Nevzdržno se na Koroškem pomika narodna meja proti jugu. Nemški pritisk se ne da zadržati. Splošno mnenje je, utemeljeno na dejstvih, da so koroški Slovenci, če ostanejo v Avstriji, izgubljeni.

Slovenci, ki se naselijo v mestih se pomemčijo. Ze njihovi otroci so trdi Nemci. Oglejte si naslove trgovin, gostiln itd. v Celovcu, Beljaku in drugih koroških mestih, koliko slovenskih imen! Nemštvo koroških mest se pomlaja s slovensko krvjo.

Slovensko dekle z dežele pride v Celovec. Po par letih jo obišče znanec in jo ogovori slovensko. Pa dekleta ga zavrne: »Ich habe das windische Geplapper schon ganz verlernt« (vindiško blebetanje sem že čisto pozabila).

Iz mest se širi germanizacija v okolico. Celovška okolica je že vsa pomemčena. Zelo hitro napreduje pomemčevanje v krajih, kjer so letovišča. Okolica krasnega Vrbskega jezera, zlasti severna stran, je že močno pomemčena. Severno Vrbskega jezera še vsi razumejo slovensko, na zunaj pa je že vse nemško. V šoli in tudi v cerkvi.

Prava vzgojevalnica za vcepiljanje nemškega mišljenja in zavod za pomemčevanje je šola. Marsikje so nastavljeni že v II., pa tudi že v I. razredu kot učne moči tedi

Nemci. Slovenski učitelj ne dobi službe. Slovenskim otrokom se naravnost sugerira, da so nemški otroci. Učijo se n. pr. pesem: »Ein deutscher Knabe tut das nicht«.

Nekje v Rožu je učitelj v prvem razredu slovensko otroško pesmico tako-le »popravil« in naučil otroke, da jo pojo:

Hanzej padel in den See,
koj pri kraju apisele,
al ni škoda za Autre seidene,
ki bojo ležale in dem See
Pesmica se izvirno glasi:

Hanzej padel v izaro,
koj pri kraju mihi'no,
ali ni škoda za aufte (naramnice) židane,
ki bojo ležale v izare.

Največji škandal pa je, kako se pomemčuje v cerkvi. Na slovenskih župnijah so nastavljeni nemški duhovniki, ki so slovenskega jezika popolnoma nezmožni. Vzemimo Grabštajn. Pred glasovanjem v cerkvi vse samo slovensko. Zdaj vedno nemška pridiga, samo včasih nemški župnik tudi nekaj slovensko bere. Verouk v šoli — nemški. Podobno, ali še slabše je v Vetrinju, Zakamnu, Grebinju, Gorjah, na Rudi, Timenici itd.

Slabo je tudi bilo, da je toliko slovenskih duhovnikov bežalo iz domovine. Mnogi so bili res prisiljeni, nekateri pa bi se bili mogli držati.

Ako prevdarimo sedanjost situacijo, sta samo dve možnosti za rešitev slovenske Koroške: Da nam Avstrija vrne slovenski Korotan in se potem svobodno razvija dalje, ali pa da razpade in pri tej priliki slovenski Korotan pripade nam.

Zgodovina je neštetokrat dokazala, da Nemci v narodnih stvarih ne poznajo čuta pravičnosti in vesti, zato pač s prvo možnostjo ni računati.

Politična situacija.

DEMISIJA VOJNEGA MINISTRA. — RADIKALNI MINISTRI PROTI OSTAVKI VLADE. — PRIHOD STAMBOLJSKEGA V BEOGRAD.

— Beograd, 4. novembra. (Izv.) Ministriški svet je imel včeraj sejo, ki je trajala od 17. do 19.45. Na tej seji je bila zanimiva debata o zunanji in notranji politični situaciji. Razmotriva so se vsa sedaj aktualna vprašanja, ki zadevajo našo državo. Zunanji minister dr. Ninčič je poročal o programu orijentiske mirovne konference v Lousanni, dalje o sestanku z vodilnimi državniški balkanskih držav. Grški zunanji minister Politis je že odpotoval iz Aten ter se sestane v Beogradu z dr. Ninčičem. Politis dospe v Beograd tekom današnjega dneva. Dalje vršita sestanek z bolgarskim ministrskim predsednikom Stamboljskim in z zastopniki romunske vlade. Po poročilih iz Sofije je Stamboljski že odpotoval v Bukarešto, da začne pogajanja glede ureditve balkanskega problema. Stamboljski odide nato iz Bukarešte v Beograd, kamor dospe prihodnjega sredo. Ministriški svet je dalje razpravljal o sestavi naše delegacije za orijentisko mirovno konferenco. Definitivni sklepi še niso bili storjeni.

Zelo obširna in zanimiva je bila razprava o notranji politični situaciji. V glavnem je ministriški svet razmotril vprašanje demisije vlade. Ministriški predsednik Pašić je o tem kratko po-

ročal ter izjavil, da ni za sedaj potrebna demisijska vlada, ampak da vlada stopi pred parlament z deklaracijo, ki bi vsebovala kratek delovni program in naglašala sprejeto najnujnejših zakonov.

Pašičev stališče zastopajo tudi vsi radikalni ministri, samostojni kmetje in muslimani. Ključ do situacije pa je še vedno v rokah demokratskega parlamentarnega kluba, ki ima danes plenarno sejo in za katere izid vlada v vseh parlamentarnih krogih napeto zanimanje. Radikalci naglašajo, da mora parlament iz državnih in ljudskih interesov uspešno izvršiti svoje parlamentarne naloge in da ne obstojajo nobene zakonite in ustavne težkoče, da bi se izzvala velika vladna kriza. Vlada stopi pred parlament z deklaracijo, v kateri se bo naprosila narodna skupščina, da izvrši parlamentarno delo in čimprej sprejme najnujnejše zakone, in to: 1. zakon o invalidih, 2. zakon o državnih uradnikih in nameščencih, 3. zakon o vojni odškodnini, 4. zakon o oboroževanju vojske, 5. zakon o posrednih davkih in zakon o proračunu za leto 1923.

Ministriški predsednik Nikola Pašić je dalje poročal, da je vojni minister general Miloš Vasić podal svojo ostavko. Vojni minister je v posebnem pismu navedel za to tehtne motive, med drugim je omenil, da odstopa, ker mu ministriški svet ni hotel dovoliti raznih potrebnih kreditov za opremo in preskrbo vojske. Demisijsa vojnega ministra je vse člane vlade zelo iznenadila. Tudi parlamentarni krogi živahno komentirajo ta dogodek, ker je drugače vojni minister general Vasić v parlamentu užival tudi pri opoziciji splošne simpatije in zaupanje. Le neznan del poslancev in neka skupina v vladni koaliciji so bili proti vojnemu ministru.

Ministriški predsednik Nikola Pašić je dalje poročal, da predloži Nj. Vel. kralju Aleksandru generala Petra Pešića v imenovanje za vojnega ministra. General Petar Pešić je šef generalnega štaba in eden najboljših oficirjev naše vojske. Novi vojni minister prevzame tekom današnjega dneva poase ministra vojne in mornarice.

VALUTNA KONVENCIJA S ČESKOSLOVASKO.

— Beograd, 4. novembra. (Izv.) Na včerajšnji seji ministrskega sveta je finančni minister dr. Kumanudi poročal o pogajanjih in sporazumu glede valutne akcije s Čekoslovaško republiko. Minister je med drugim izjavil, da je dosežen sporazum s čekoslovaškim finančnim ministrom dr. Rašinom. Vlada je odobrila poročilo finančnega ministra ter mu izdala vsa pooblastila, da uvede akcijo valutne skupnosti.

Čekoslovaško-jugoslovenska državna pogodba.

DR. BENEŠ O ZUNANJEPOLITIČNEM POLOŽAJU.

— Praga, 3. novembra. (Izv.) Na današnji seji zunanje-političnega odbora poslanske zbornice je podal zunanji minister dr. Beneš obširen ekspozé o važnih zunanje-političnih dogodkih. Med drugim je omenjal:

Ideja sodelovanja male antante in Poljske mora biti tudi v bodoče vodilna ideja zunanje politike teh držav. Ta ideja pa nikakor ne izključuje kooperacije z državami velike antante in tudi ne razmerja do ostalih držav. Smernice zunanje politike Čekoslovaške republike ostanejo še nadalje iste, ki jih je republika začela uveljavljati takoj po svojem postanku.

Dr. Beneš je dalje omenjal, da se v kratkem predloži pogodba čekoslovaško-jugoslovenske zveze, ki je bila sklenjena na podlagi pogajanj z ministrskim predsednikom Pašičem v Marjanskim Laznih. Pogodba bo v nekaj dneh predložena narodni skupščini. Pogodba se javno objavi, sedaj je pa treba še izvesti nekatere formalnosti. Pogodba

bo tudi prijavljena Društvu narodov. Pogodba je zaključena za dobo petih let in vsebuje vse one bistvene točke pogodbe, ki je bila sklenjena pred dvema letoma v Beogradu. Pogodba ima le še nekatere klavzule glede trgovinskih zvez ter poglavlje gospodarske in kulturne odnose med obema državama. Pogodba določa zunanje-politične smernice in diplomatsko podporo obeh držav. Ne vsebuje nikakih tajnih odstavkov. Pogodba obvezuje oba pogodnika, da se diplomatsko medsebojno podpirata za slučaj, da bi bila proti eni zveznih držav naperjena kaka sovražna akcija.

Zunanji minister dr. Beneš je nato omenjal še nekatere druge politične dogodke, obširno je pojasnil sestanek z italijanskim zunanjim ministrom Schanzerjem. Na sestanku je bila dosežena popolna harmonija glede avstrijskega problema in dalje je bilo določeno, da posebna komisija prouči vprašanje tržaškega pristanišča. Končno je minister izjavil, da najnovejši dogodki v Italiji niso absolutno nič spremenili položaja.

A. Lavrič-Zaplaz:

Moj odgovor na knjigo „Kärntens Freiheitskampf“.

II.

Ako si predočimo občeznano intransigentno stališče koroških Nemcev, se mora tolažiti način, kako so hoteli s prenatrženim zaključkom konvencije, kot očividni dokaz njihove takratne politične slabosti. Seveda se mora priznati, da so Nemci opustili to svoje stališče, čim so spoznali natančneje svoj položaj. Tako so skušali »že na večer pogodbenega dneva« razveljaviti konvencijo.

V ljubljanskem vojnem arhivu pod op. 129-18 vložena uradna avstrijska brzojavka se glasi: »Ljubljanska vlada nas obvešča, da je strogo naročila, da vkorakate samo v varstvo slovenskega prebivalstva — ni pa določila mej operacijskega ozemlja. (Nasprotno, meja je bila natančno določena in menim od vlade vrisana v karto 1 : 200.000, op. 3/6918 lj. voj. arhiva. Pisec.)

Ta zgoraj omenjeni nalog Vaše vlade se torej na noben način ne strinja z onimi velikopoteznimi zahtevami, katere ste danes sporočili našim delegatom. Smatramo se torej primorane, da s protestom odločno odklanjamo vse točke, ki presegajo potrebo vzdrževanja javnega reda in miru. Sporazumeli se bomo takoj s centralno avstrijsko vlado na Dunaju, da bi se s pomočjo mednarodnega posredovanja našla končna rešitev teh spornih vprašanj. Končno se sklicujemo na uradno nam dano izjavo neutralitete jugoslovenske države. — Predsedništvo koroškega deželnega odbora.

Odgovoril sem, da vstrajam na vsak način na 12urni odpovedni dobi, sklenjeni v smislu znane konvencije, in poslal sem pismeno objavo, »da bi smatral vsak poskus rušenja mostov pri Humberku (Hollenburg) kot sovražno dejanje.

Dne 23. novembra sem nato dobil ratifikacijo prvotne konvencije. Koroška vlada se je vendar le premislila: Nemški vojaški krogi so pozneje skušali v spomenici na dunajski vojni arhiv (Kriegsarchiv) naslikati moj takratni nastop kot manever v svrhu iznenadenja, ki je bil pa z lahkoto razkrinkan. Odgovorjam na to: Ako nasprotnik res misli na »bluff«, se lahko drugi kontrahent »tako« po tem ravna. Da se je v resnici slo pri tej priliki za izvršitev že davno strogo določenega načrta, je razvidno iz dokumenta op. 8/1918 z dne 9. novembra 1918 (Ljub. vojni arhiv).

Nemški vojaški krogi se tudi s to »konstrukcijo« stavijo v mučno protislovje z uradno depešo av. ministrstva za zunanje stvari z dne 28. novembra 1918, ki se glasi:

»Da se ustavi »trajno prodiranje« jugoslovenskih četnikov Lavriča in Majstra, bi bilo nemudoma započeti razpravo v Mariboru.« Vladi v Celovcu in na Dunaju sta bili torej prepričani, da gre na Koroškem za partizansko vojevanje. To je dokazano posebno jasno iz uradne brzojavke dunajskega ministrstva za zunanje posle z dne 27. novembra, ki slove: »Na temelju konfid. poročila, došlega nam iz Beograda, ni računati tekom prihodnjih tednov na sodelovanje regularnih srbskih formacij na ozemlju bivše Avstro-Ogrske. Ostanejo v kraljevini. V Sloveniji se sestavljajo oddelki, po srbsko uniformirani, obstojajo iz domov se vračajočih bivših ujetnikov ter je njih vojaška vrednost malo pomembna.« Vsled tega je pričakovati, da so Jugoslovencem na razpolago samo sredstva četniškega vojevanja. (Guerrillakrieg). V podporo le-teh bi bilo samo računati na bivše formacije legionarjev (10.000 do 15.000 mož), ki se bodo odposlali iz kraljevine.« Četni-

sko vojevanje (Guerrillas) je v svojih zelo mobilnih potezih, ki sestoje glavno iz nepričakovanih napadov in zased irregularcev bolj — »defenzivnega značaja«. Ta način bojevanja je uspeval prav posebno v »divjem« gorovju, kjer žive fanatična ljudstva. Španska, Tirolska in zlasti Balkan nam kažejo te navedene zemljepisne posebnosti, zato so tudi klasične dežele četniškega vojevanja. Španska predvsem, katere literatura — posebno v romaneh o Cidu — nudi obilno tvarino.

Dasi položaj v Koroški ni bil prikladen za romane in zemljepisne razmere, zlasti centralnega, gostobjudnega in kultiviranega dela niso bile baš vabljive za četniško vojevanje, vendar bi se tudi tu dalo — četovat! Gotovo je, da bi bil prodiral takoj proti Celovcu, toda manjkala je za vzdrževanje kontinuitete civilnega administrativnega organizma »potrebni uradniški personale! Dr. Martin Wutte piše obširno o vznemirjenju, ki ga je povzročila okolnost, da me je spremljala k pogajanjem v Celovcu majhna »oborožena« sanvedgarde (pag. 78), iz previdnosti pa zamolči divjanje nemških eksaltadov, ki so takrat širili letake te-le vsebine: Rožani! Srbija je dala Italiji ultimatum in nova vojna je neizogibna! Kam spada Srbija? K Jugoslaviji! K onim, ki gospodirajo sedaj v Borovljah kot roparji.

Dne 18. novembra je poslal sedanji diktator Rožne doline »harambaša Lavrič« s Kranjskega brzojavko, v kateri stoji dobesedno: »Najprvo bo Jugoslavija vojaško organizirala koroško ozemlje južno od Drave.« Kaj se pravi organizirati? Vpoklicali Vas bodo — in Borovlje bo kader teh razbojnikov. To lahko čitate tudi v uradnem listu jugoslovenske vlade.

»Uprite se vpadu Jugoslovenov! Die Rosentaler.

(Sledi nadaljevanje.)

Iz spominov Viljema II.

Viljem pravi, da je politična prevadnost in prevdarnost merodajnih oseb preprečila vsako prenehanje v pustolovščine in tako se je dvignil tok nemške politike na ohranjevanje svetovnega mira. Nerazrešljiva uganika bi bila po njegovem mnenju zgradba versailskega mira na krivdi Nemčije na svetovni vojni, ako bi se ne upoštevalo posebno vojno sredstvo proti Nemčiji in to je politična propaganda Anglije, za katero Viljem nima prave ostre besede. Ali nastopili so novi časi. Ograje med narodi so padle in med njimi raste spoznanje, da se je zlorabljala njihova dobra vera. Reakcija bo vplivala uničevalno na proizvojitelje versailskega mira, pomagala pa bo Nemčiji. Svoje spomine zaključuje Viljem z ošabno opazko, da je čisto vseeno to, kar govore o njem sovražniki. On jih ne pripoznava za sodnike nad seboj. Ako vidi ljudi, ki so mu poprej kadili, kako sedaj mečejo blato nani, ima zanje kvečjemu pomilovanje. Ako pa iz domovine kaj pikrega sliši, ga to razočara. Boga kliče na pomoč, da mu bo priča, da je svoj deželi in svojemu narodu želel vedno vse najboljši. Nikdar ni ničesar storil proti koristim Nemcev. »Blagor mojega naroda in moje države sta bila cilj mojega delovanja.« Viljem pravi, da prenaša svojo usodo povsem udano, kajti Bog že ve, kaj dela in kaj hoče. Viljema pa boli trda doba trpljenja nemškega naroda, ker ga ne more ž njim deliti. To je poteza z mečem skozi njegovo dušo, to je grenko za njega. Vedno misli samo na nemški narod, kako bi mu pomagal. Tudi pikra kritika ga ne ovira v ljubezni do nemškega naroda in nemške domovine. Sedanjost Nemčije je težka. Viljem ne dvomi na bodočnost zdravega in močnega naroda, ki se je tako visoko dvignil, kakor nemški od l. 1871 do 1914, naroda, ki se je v obrambni vojni proti mnogim državam z uspehom skozi štiri leta držal, se ne more kar tako zbrgati z zemljevid. Svetov-

no gospodarstvo ne more pogrešati Nemcev. Položaj pa je tak, da se nemški narod nima opirati na nikogar, marveč se more zanesti edino le na samega sebe. Kadar se povrne samostojnost nacionalno čustvo v vse sloje naroda, se prične zopet dvigovanje nemštva. Edinstvo v nacionalnem čustvovanju je moč Anglije, Francije in tudi Poljakov. Viljem končno veruje, da se odstrani Versailleski krivorek potom prevladnosti razsodnih elementov inozemstva, pa tudi Nemčije same. »Verujem v nemški narod in v nadaljevanje njegovega mirovnega poslanstva na svetu, katero je prekinila strašna vojna, ki je pa Nemčija ni hotela in tudi ne zakrivila. — Ako Viljem res misli, da je s svojimi spominski izjavami izbrisal s sebe in z nemškega naroda krivdo na svetovni vojni in na vsej nesreči, ki jo Evropa trpi vsled te vojne, se moč zelo moti.

Gospodarski dopis iz Češko-slovaške.

Koncem oktobra. KČ. in dinar

—**Pr.** Najlepša prizadevanja za praktično proizvajanje vsakovrstnega stremeljenja na polju gospodarskega življenja dveh slovenskih držav — Češko-slovaške in kraljevine SHS so se razbijala doslej največ ob okoliščini, ki je nastala v menjajoči se relaciji dinarja in kroni. Še začetkom leta 1921. se je plačalo v Pragi za en dinar dve in tretjino krone in še le nedavno je napolnila doba, ko je dinar padel na eno tretjino vrednosti KČ. Od tod cela vrsta pritiskov, spodtiklajev in nesporazumevanj, kar umevno ni utirjalo medsebojnih vezi. Upajmo, da bo že v bližnji bodočnosti drugače, da se izvedejo korekture povsodi tam, kjer prvi koraki k samostojnostim stikom mimo Dunaja ali brez njega niso šli po cestah trgovskih tradicij, da se s kaotično pojovno dobo nagrmadene ovire odstranijo z dobro voljo obeh udeležencev strani, katere veže pač mnogo več nego le trgovsko prijateljstvo. Ta optimizem je opravičen danes že raditega, ker se je v razvoju le gospodarstvi normalni obeh držav storil važen korak največji izmed vseh državnih skupin, ki so sestavile novo mapo srednje in jugovzhodne Evrope. Prišel je trenutek, ki prinese izpolnitev vsega, kar se je pričakovalo v skupnem nastopanju v gospodarsko-financijski politiki, trenutek, ko pride do boljšega priležja dinarja in KČ.

Ameriško posojilo kraljevstvu SHS je pokazalo svoj veliki vpliv. Z njegovo pomočjo se je dvignil kurz dinarja. Tu ni brez pomena, da se je tega še nedokončane dela udeležila tudi Praga v večji meri, nego je to doslej znano. S popolnito projektirane načrta je v zvezi prihod zastopnika jugoslovenskega finančnega ministrstva v Prago, da se dožene podrobnosti za skupno nastopanje v vprašanih finančnih gospodarstvih. Ni treba na široko razlagati dalekosežnih posledic pripravljenega gospodarskega dela. Dočim hoče Nemčija neodvratno po avstrijskih inflacijskih poteh in se po drugih državah le z največjim naporom odvrtačo grozeče posledice inflacije, se dokumentira pri nas politika z določnimi cilji, brez daljših gospodarskih pretresajev in poiske se pričete dragocenih let v nadaljnjem nastopanju do končne konsolidacije.

Ureditev notranje skupne sile KČ. z zunanjim kurzom.

Češko-slovaška deflacija politika hodi sedaj v urnejšem tempu. Pokazalo se je, da je gospodarsko življenje dosti prožno in se lahko prilagodi novim razmeram, nastalim vsled nedavnega zvišanja kurza krone. Indeks velikotrgovskih cen je padel v sept. na 1076, kar znači napram cenam iz jeseni lanskega leta za 44%. Pri nadaljnji očitni tendenci padanja cen se lahko z gotovostjo presoja, da se notranja kupna sila KČ zavraža z zunanjim kurzom, kar pomeni z drugimi besedami, da bodo češko-slovaški izdelki zopet na svetovnem trgu sposobni za konkurenco. Za padajočimi velikotrgovskimi cenami gredo cene v mali trgovini in s tem tudi vsa sestava gospodarskih števil. Tu treba prav oceniti razumevanje, ki ga je pokazalo v največ slučajih v očigled sedanjosti naše delavstvo. Delavske mezde se znižujejo razumno za 30%. V poslednjih dneh je bil sklenjen sporazum med lastniki rudnikov in delavci. Z ureditvijo mezd in izvršitvijo se je doseglo, da se zniža temeljna surovina za industrijo, premog v najbližjem času za 20 do 35%. Ta okolnost bo v največji meri prispevala k znatnemu znižanju produkcije in razprodajne krize češko-slovaške industrije.

Jugoslovenske terjatve v starih kronah napram Češko-slovaški.

Kar se tiče jugoslovenskih terjatev v starih kronah napram Češko-slovaški, je najnovejša situacija tale: Dosedanja pogajanja med Češko-slovaško in jugoslovensko vlado so bila med tem prenešana v dobo, ko izvrši jugoslovenska vlada popis teh terjatev. Nova posvetovanja na temelju obema strankama predloženega popisa materiala se prične šele začetkom prihodnjega leta. V najbližji dobi pa se publicirajo stvari, o katerih so že dosegli sporazumi (kakor izdaja depozit itd.), nedostajale so ratifikacijska klavzula.

Češko-slovaški bankovci imajo 24% kritja z zlatom in zlatimi devizami.

Po izkazu bančnega urada Čsl. finančnega ministrstva je bilo v prometu na ozemlju Čsl. republike v prvem tednu meseca oktobra bankovcev za 10.024 milijonov KČ. Zaloge zlata bančnega urada je tvorila v tej dobi 808 milijonov KČ. (računano po nakupni ceni) zaloge vrednostnih deviz (dolarjev, švic. frankov, liber in hol. gl.) je dosegla 1601 milj. KČ. Svota teh dveh položkov pomeni 24% zlatega kritja. Omenjena impozantna zaloge vrednostnih deviz, kateri je za podlago kurz valute, lahko služi v obrambo proti vsakemu nankoku zmanjšanju spekulacije na nižji kurs krone.

GOSPODARSTVO.

Nemčija v reparacijskih škripcih.

Reparacijska komisija pod predsedstvom Barthoua je začela dne 1. t. m. svoje težavno delovanje v Berlinu. Tragičen pa vendar zelo zanimiv je ta posel za nekdanj ves svet izzivajočo Nemčijo, kateri se je prav sedaj sovražna kača v podobi reparacijske konference ovila okrog če tudi širokih in močnih prs. In potem še poročajo, da se je prva seja izvršila v povsem stvarnem poteku! Mogoče! Tri glavne naloge je prinesla ta neizprosna, po vsem pričakovanju na vse pretege trdosrčna komisija na lice mesta v Berlin. In zdi se ti, kakor da je zapela tromba poslednje sodbe za izrednim kaznim določeno Nemčijo. Zanimivo je, da nemška pamet, ki je vsi trudi in napori njenih zmagovalcev še niso poglani v kozji rog, tudi to pot ni prišla v zadrego. Državni sekretar Schröder je namreč pozdravil konferenco s prijazenim naznanilom, da utegne budjetni primanjkljaj znašati 440 milijard v prvi vrsti na breme mirovne pogodbe. Se non è vero, è ben trovato, pravi italijanski prevor. No, pa člani reparacijske komisije imajo menda dobre nosove. In kakor v odgovor na Schröderjev pozdrav so posegli takoj prvi dan na dno in začeli govoriti o najnujnejši potrebi za Nemčijo, namreč o potrebi stabilizacije nemške marke in o zlatih rezervah nemške državne banke (Reichsbank), katere se morajo uporabiti za stabilizacijske svrhe. Pri tej priliki so se seveda nemudoma dotaknili tudi »zlate milijarde«, te zlate princezije, ki počiva v nedostopni zakladnici nemške državne banke in ki jo cenijo na okrog 1000 milijard papirnatih mark, torej na dvakrat večjo vrednost nego je teza »raztrganega« papirja v prometu. Nihče se ne sme čuditi, da so Angleži in Amerikanci v Berlinu »an der Ouelle« najpoprej začeli povpraševati in stikati za nemškim zlatom. Saj na zlatu visi, kakor je že Goethe dejal, ves svet in prvi za njim prav tako, kakor sedaj Amerikanski komisariji za zlatimi zakladi premaganega, pa premenelega Nemca. Predsednik nemške državne banke Hauenstein je točno odgovoril, da je to zlat Nemčiji neobhodno potrebno, če naj se izvede stabilizacija marke in valute, brez katere je vsaka okrepitev in rešitev iz nemške zagate in valutnega brezna nemogoča in neizvedljiva. Incident in Scyllam itd. velja tedaj tudi za Angleže v tem slučaju, ker bi z zlatom pobrali Nemčiji zajedno tudi vsako upanje, vsako možnost za zboljšanje nemškega denarja, ki vse svoje veljave vzleže vsem zmagam odločne antante do sedaj še ni izgubil, pa tudi nikdar izručiti ne more, dokler se Nemčije »mit Sack und Pack« ne pomete iz evropskega in svetovnega zemljevida. Pričakuje se, da nemški »Drathzieherji« nastopijo s premeteno zahtevo po moratoriju ene ali druge vrste. S to poveljo, ako se posreči, bodo Nemci preložili glavno razpravo v tem kazenskem procesu, kjer jim preti malomani nego smrtna obsodba, če se ves položaj s sodniki vred ne spremeni. Vendar bi se ta preložitve dala doseči, kakor vse kaže, le z garancijami in zastavnimi operacijami, ki bi utegnile postati vohče nadomestilo za sedaj odklanjanje plačila. V zvezi s to idejo in namero pa so začeli tudi že govoriti o najetju inozemskega posojila, ki naj ga Nemčija najame v prid svojega upništva. Tudi ta korak za Nemčijo ni bogve kako nujen in priporočljiv, ker se najbrž ne bo dala zoper svojo voljo pitati s centre coeur-posojili. Pač pa nastopijo sedaj časi izrednih ukrepov in dogodkov po nemških borzah, ki se že označujejo v različnih podobah, v divjih tempih tujih kurzov in valut, z »Ordersperre«, s katero so stopile nemške banke na to reparacijsko pozorišče itd. Položaj v Nemčiji in njenem državnem in zasebnem gospodarstvu je danes — nejasen. Pa se že vidi — konture hude, morda še huje zopetne, toda gospodarstvene vojske, v kateri — kakor še v vsaki — zmagajo končno, če tudi težko — Angleži, prvi lisjaki celega sveta.

—**g** Dobava vodovodnih cev. Ravateljstvo državnih železnic v Subotici razpisuje na dan 10. novembra t. l. ob 11. do polnočnega pismeno ofertalno licitacijo glede dobave 4000 m železnih cev. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—**g** Dobava železniških pragov in gradbenega hrastovega lesa. Ministrstvo sabračanja v Beogradu razpisuje na dan 10. novembra t. l. ofertalno licitacijo glede dobave 1.293.500 komadov hrastovih pragov (od teh 1/2 bukovih) in na dan 11. novembra t. l. ofertalno licitacijo glede dobave 8.747.006 m³ hrastovega specialnega stavbenega lesa za kretnice in mostove. Pogoje in specifikacije vseh dimenzij dobe zainteresirani pri ministrstvu sabračanja (ekonomsko odeljenje) v Beogradu.

—**g** Cigaretni papir. Uprava državnih monopolov, Odeljenje prodaje v Beogradu, objavlja z odlokom z dne 16. oktobra 1922, da se nahaja sedaj v prometu specialitetni cigaretni papir, ki ni izdan od Uprave državnih monopolov, temveč iz domačih tovarn, katerim se je oblastveno dovolila izdelava in prosta prodaja tega papirja na teritoriju cele naše države, pod pogojem, da je plačana predpisana monopolna taksa. Domače tovarne izdelujejo in prodajo naslednje posebne vrste specialitetnega cigaretnega papirja, in sicer: 1. Tovarna »Golub« v Zagrebu cigaretni papir v knjižnicah pod imenom »Abadija«, »Samum«, »Golub« in »Club«. 2. Tovarna »Mira« v Osijeku pod imenom »Zora« in »Otomana«. 3. Tovarna S. D. Alkalaia v Sarajevu pod imenom »Prosvjeta«, »Cajret« in »Napredak«. Poleg teh navedenih se nahajajo na našem teritoriju še druge vrste specialitetnega cigaretnega papirja pod različnimi imeni, ki je bil pred izdano prepovedjo uvožen iz inozemstva v našo državo in kolega prodaja je dovoljena pod pogojem, da je plačana predpisana monopolna taksa. Do popolne razprodaje vseh gori omenjenih vrst specialitetnega cigaretnega papirja, ki se nahaja sedaj izven tovarn pri prodajalcih v prometu, bo nosila vsaka knjižnica banderolo Uprave državnih monopolov, takšno za 0,50 D. V dokaz, da je sedanja monopolna taksa plačana, dočim bodo na knjižnicah novih partij izdelkov tovarn prilepljene banderole po 0,80 D. V slučaju, da bi se pri posameznih prodajalcih našle knjižnice cigaretnega papirja brez banderol po 0,50 D. pred novo izdajo, se bo proti dotičniku postopalo po zakonu radi križčarjenja.

Dr. Metod Dolenc:

Nekaj pripomb k predelanemu načrtu za službeno pragmatiko.

»Jutro« je prineslo iz peresa neumornega in za stvar resnično vneta narodnega poslanca g. prof. J. Reisnerja tiste izpremembe, katere je sklenil pododsek pripravljati glavniemu odseku za izdelavo službene pragmatike. Najznačilnejše izpremembe so, da se je značaj »uradnikov izven kategorije« odpravil, da so se položajne in osnovne plače, pa tudi stanarina zelo izdatno znižale, da se je priznalo zato vsaj v načelu dodatke radi dražine, vendar ne da bi se navedlo višine zneskov. Podelba posodnih strok uradništva na kategorije in skupine se je prepuščala »uredbi upravne oblasti« Dosega polne penzije za uradnike s fakultetsko naobrazbo ob 30 letih službe se je odpravila in naj velja za vse 35letna doba za vpokojitev. Socialno je zamišljen nov člen, ki daje državnim uslužbencem in penzionistom pravico brezplačnega lečenja v državnih bolnicah. Odlončna stavek vseh državnih uslužbencev, Odklonitev sprejema je pa otežkočena v tem pogledu, da jo ima ugotoviti na predlog ministrstva — komité četrto drugih ministrov.

V naslednjih vrsticah se gnotnega vprašanja, ki ga službena pragmatika ustanavlja, nočem dotakniti; podal bi le — na brzu ruku — nekoliko nujnih predlogov za uvaževanje pri sklepanju definitivnega besedila, ki se nam ota iz 21. prihodnji teden.

Čl. 10. Ni jasno, na kakšen način bodo pojedine stroke izbrale načela za razpored svojih poklicev. Kdo je kompetenten: stroka sama ali pristojno ministrstvo? Pravilno bi bilo, da to vzame v obzir »organizatorična določila«.

Predlog: »...saobrazno načelu predhodnog stava, izraženo u svome organizatoričnem štatutu« (zakon ali uredba).

Čl. 12. Najvažnejša izvedba službene pragmatike je podelba strok v grupe. Ne gre prepuščati to delo »uredbi upravne oblasti«, že radi tega ne, ker se bodo izmlele nejednakosti, pa tudi konflikti med upravnimi oblastmi. Poleg tega je upravno oblastno in ultima analisi pod egido političnostrankarskega šefa, kar ne more dati zadostnega jamstva za popolno zaupanje v način podelbe. Tudi bi se utegnile podelba, ki bi bila izpremenljiva z »uredbo«, prelahko izpremeniti.

Predlog: »Organizatoričnem zakonom« razvrstaje se vse struke...

Zato pa med prehodnimi določili nov čl.

Dokler se za pojedine stroke ne izda glede razvrstitve po kategorijah in grupah podelbeni novi predpis po čl. 12, veljajo analogni doslejšnji predpisi, a če teh ni ali niso uporabni, izvrši razdelitev ministrski v sporazumu s finančnim odborom s posebnimi uredbami.

Clen 15 in 18 bi bilo združiti v en člen, ali pa v čl. 15 za besedami »tri godine« pristaviti »osim slučaju čl. 18«.

Čl. 18. V drugem odstavku je govor o »činovnicah van kategorije« — katere pa je podobor izbral, razen če se ministrskega predsednika, ministre in podsekretarje sem šteje. Potem pa bi bilo za »državne funkcionarje« premeniti čl. 27, da velja tudi čl. 18 za te funkcionarje.

Čl. 19. Za univerzitetne docente veljajo glede stalnosti posebni predpisi, da jih je vsakih pet let ponovno izbrati, ker gre za to, da po imenovanju še znanstveno delujejo. To ponovno izbero vrši fakultetski svet.

Predlog: »Službenik postaja stalan u službevinu, za koje nema organizatoričnim zakonom propisanih naročitih drukitih uslova« ... ako ...

Čl. 38. Ni prav, da se državnemu uradniku, ki mu gospodinj in pr. sestra, teta ali bližnja sorodnica, jemlje četrtina stanarine, ker ni »zakonito dolžnost izdržavanja take sestanovke«. Takih slučajev je mnogo in baš v teh slučajih se zrcali moralna kakovost državnega uradnika, če boli, kakor pa ob »zakoniti dolžnosti«.

Predlog: »...ili koji ne žive u kućnoj zajednici sa licima u srodstvu do 4. stepena ili u tazi do 2. stepena, imaju pravo samo na 75% od redovne odnosno uvećane stanarine«.

Čl. 51. Ni jasno, kako je to mišljeno, da število in vrsta vseh službenih položajev ugotovi zakon. Po neprijetnih izkustvih izza budžetnega zakona za 1922/23 bi predlagal:

»utvrđuje se budžetnim zakonom, koji mora da bude u skladu sa organizatoričnim zakonima pojedinih struka...« Če se to ne napravi, je nevarnost velika, da se z budžetnim zakonom na tih suspendira celo vrsto obstoječih zakonov.

Čl. 52. Tu je zopet govor o »činovnicah na položajih van kategorije«. Velja tudi tu, kar je k čl. 18 navedeno.

Čl. 53. Po univerzitetnem zakonu — in tako bo tudi pri nekaterih drugih zakonih — je že v naprej navedeno, v katero vrsto uradnikov naj vstopijo: n. pr. asistenti s fakultetsko naobrazbo naj dobe značaj in plačo profesorjev srednjih šol, ki so že 10 let služili itd. To bo v raznih strokah potrebno odrediti, inace se za take stroke ne bo dobilo moči.

Predlog: »Stupajući u državnu službu, činovnik po pravilu, to jest ako nema po organizatoričnim propisima pojedinih struka naročitih propisa, ulazi...«

Čl. 87 i nasl. Tudi tu treba generalne klavzule, da se na univerzitetne nastavnike določbe oziroma le smiselno. Kaži v vseh univerzitetnih zakonih stoji določilo, da se univerzitetne profesorje radi svojega znanstvenega in političnega prepričanja ne sme preganjati.

Čl. 94. Prvi odstavek ni jase. »Položaj« je tu nekaj drugega kakor v čl. 32, 33 i dr. Brez škode se besedi »i položaja« lahko brišejo. Nejasno je, kako je mišljeno »kaznlce se«. Opuščenje iz službe po novem našem kaz. zakoniku kakor v nobenem drugem modernem kaz. zakoniku ne bo več samostajna kazn, ampak posledica gotovih kazni.

Drugi odstavek je preozek. Tisti poslanci, n. pr. sodniki, ki ne morejo kandidirati v okrožju svojega oblastva, pa kandidirajo po dovolitvi čl. 78 ustave v sosednjem okrožju, morajo imeti vendar pravico, da v tistem okrožju sklicujejo shodo itd.

Predlog: »odnosno u izbornem okrožju svoje teritorijalne nadležnosti se v drugem odstavku izpušti, a pridoda stavak na koncu odstavka: »Za državne službenice, koji nemaju pravo da se kandiduju za narodnog poslanika u izbornom okrožju svoje teritorijalne nadležnosti, važe isti propisi samo za ovaj izuzeten okrug.«

Čl. 97. Tu manjka še določila, da se kaznuje, če ne kazensko, pa vsaj disciplinarno, kdor sprejme darilo ali pa kakšno drugo obljubo ugodnosti za to, da bo vršil svojo službo po danih predpisih (n. pr. pridobivanje za takošnje rešenje itd., ki se pri nas po nekoč kaže en gros praktičarij).

Čl. 111. Ta večdelovkoljuben člen je pač dobro mišljen, vendar pa netočen: kateri razred je mišljen? Spada li k lečenju tudi operacija? Ali je preskrba v bolnišnici vključena? Ker vsega tega ne more Služb. pragmat. navajati in bo to tudi po različnih bolnišnicah različno urejeno, naj se pridoda določba: »Pobliže odredbe donesče naročiti štatuti državnih bolnic i zdravstvenih stacija.«

Čl. 116. Pogreša se izrečna določba, da se šteje tudi dolžina službe, ki je bila dovršena v času pred postankom naše kraljevine. Če ne tu, pa naj se to omeni v prehodnih določilih.

Čl. 130. Prvi odstavek je netočen že radi tega, ker glavne kazni »silenja zvanja« ne poznajo kazenski zakoniki v Sloveniji, Hrvatsko-Slavoniji, Dalmaciji in Bosni; tudi novi kazenski zakon te glavne kazni ne bo imel. Predlog, da se prvi stavek glasi: »Gubitak službe po presudi redovnog suda zbog kazna po krivičnom zakonu, odredjuje krivični zakon in zakon o postupku u krivičnim stvarima«.

Čl. 131 t. 3. Očetovska oblast se da podaljšati le, če še obstoji. Če je že prenehala, se da le skrbništvo uvesti. Po čl. 4 sploh ne more postati državni uradnik, če je očetovska oblast nad njim podaljšana. Očetovska oblast traja normalno do 21. leta. Državni uradnik pa more postati že z 18. leti; torej je moral biti ta čas že izpuščen iz očetovske oblasti. Podaljšanje ni več mogoče, ampak le uvedba skrbništva. Zato je določba v t. 3 čl. 131 ali kad je nad njim produžena občinska oblast v nasprotju s čl. 4 in odveč.

Čl. 131 t. 7. Projektiran je nov jedinstveni kazenski zakonik z določilom: Svaka osuda najmanje na šest meseci strogo zatvora ili na godinu dana zatvora povlači za sobom gubitak državne i svake druge javne službe, koju osuđenik ima. I kraći strogi zatvor će biti skločan s gubitkom državne ili kakove druge javne službe u slučajevima u kojima se osuđenik izvršnim krivičnim delom pokazao nedostojnim službe u kojoj je. Gubitak službe u ovim slučajevima traje za vreme od dve do deset godina i računa se od dana, kad je kazna izdržana, zastarela ili oprostena. Po izteku rokova pomenutih v §§ 43—46 ne vraćaju se izgubljeni prava, već se osuđenik samo vraća sposobnost da ih može iznova steći. To so principi, ki veljajo slično po vseh modernih zakonih. Zato naj se tudi službena pragmatika prilagodi tem principom in naj se glasi točka 7: »Kad se službenik presodom redovnog suda osudi na strogi zatvor izpod 6 meseci ili zatvor izpod 1 godine, ako se je osuđenik s izvršenim krivičnim delom pokazao nedostojnim službe u kojoj je«.

Čl. 134. Tudi glede penzije je treba generalne klavzule za tiste stroke, ki imajo posebne predpise, n. pr. univerzitetni zakon. Osebito velja to glede prisilnega penzioniranja po čl. 138, 139.

Čl. 156. Opozarjam na to, da so drž. podsekretarji glede disciplinskih pregreh ostali brez predpisov. Za ministre velja zakon o ministrijski odgovornosti, za navadne službenike — službena pragmatika, za drž. podsekretarje pa ni nobenih predpisov.

Opozarjam nadalje, da pogrešam določilo, ki odreja da naj ščiti poslaniška imuniteta tudi pred disciplinarnim postopanjem radi pregreškov storjenih v svojstvu poslanca.

Čl. 191. Disciplinsko sodišče bi moralo pač tudi samo kazni za neurednost izreči, ako pokaže ustna razprava, da stvar ni bila tako huda, kakor se je prvotno mislilo. Zato treba čl. 191 dodati: »Ako nadje disciplinski sud, da povreda dužnosti ni bila takva, koja iziskuje disciplinsku kaznu, može izreči i kaznu za neurednost.«

Čl. 214 t. 3. Določilo, da se izgubi penzija »za zločine i bezčasteća dela za koja je nadležan i redovan sud«, so nejasna, lahko prestrgana, n. pr. če je kazensko postopanje še le v toku. Da se spravilo v sklad z določili projekta za kaz. zakonik predlog: 3.) za krivična dela, za koja nastupio je gubitak građanske časti«.

Čl. 221. Če se prepušti predvoda, sedanjih uradnikov na novo službeno pragmatiko uredi pristojnega ministra, ostane de facto prejšnji član, ki je stavil vse na razpoloženje, vendar v veljavi. Zato bi bilo v čl. 221 odrediti: »Po obnarodovanju ovog zakona nadležni ministri dužni su u najkraćem roku izdati sve uredbes in pravilnike predviđjanim ovim zakonom a osebito u skladu sa propisima čl. 12.«

Čl. 236. Tu bi moralo stati, da se prizna tudi tista služba, katero je uradnik do vršil pred nastankom naše države, v dobo za ugotovitveni opojni plača

preganjati; čl. 94 pa stoji na nasprotnem stališču.

Čl. 94. Prvi odstavek ni jase. »Položaj« je tu nekaj drugega kakor v čl. 32, 33 i dr. Brez škode se besedi »i položaja« lahko brišejo. Nejasno je, kako je mišljeno »kaznlce se«. Opuščenje iz službe po novem našem kaz. zakoniku kakor v nobenem drugem modernem kaz. zakoniku ne bo več samostajna kazn, ampak posledica gotovih kazni.

Drugi odstavek je preozek. Tisti poslanci, n. pr. sodniki, ki ne morejo kandidirati v okrožju svojega oblastva, pa kandidirajo po dovolitvi čl. 78 ustave v sosednjem okrožju, morajo imeti vendar pravico, da v tistem okrožju sklicujejo shodo itd.

Predlog: »odnosno u izbornem okrožju svoje teritorijalne nadležnosti se v drugem odstavku izpušti, a pridoda stavak na koncu odstavka: »Za državne službenice, koji nemaju pravo da se kandiduju za narodnog poslanika u izbornom okrožju svoje teritorijalne nadležnosti, važe isti propisi samo za ovaj izuzeten okrug.«

Čl. 97. Tu manjka še določila, da se kaznuje, če ne kazensko, pa vsaj disciplinarno, kdor sprejme darilo ali pa kakšno drugo obljubo ugodnosti za to, da bo vršil svojo službo po danih predpisih (n. pr. pridobivanje za takošnje rešenje itd., ki se pri nas po nekoč kaže en gros praktičarij).

Čl. 111. Ta večdelovkoljuben člen je pač dobro mišljen, vendar pa netočen: kateri razred je mišljen? Spada li k lečenju tudi operacija? Ali je preskrba v bolnišnici vključena? Ker vsega tega ne more Služb. pragmat. navajati in bo to tudi po različnih bolnišnicah različno urejeno, naj se pridoda določba: »Pobliže odredbe donesče naročiti štatuti državnih bolnic i zdravstvenih stacija.«

Čl. 116. Pogreša se izrečna določba, da se šteje tudi dolžina službe, ki je bila dovršena v času pred postankom naše kraljevine. Če ne tu, pa naj se to omeni v prehodnih določilih.

Čl. 130. Prvi odstavek je netočen že radi tega, ker glavne kazni »silenja zvanja« ne poznajo kazenski zakoniki v Sloveniji, Hrvatsko-Slavoniji, Dalmaciji in Bosni; tudi novi kazenski zakon te glavne kazni ne bo imel. Predlog, da se prvi stavek glasi: »Gubitak službe po presudi redovnog suda zbog kazna po krivičnom zakonu, odredjuje krivični zakon in zakon o postupku u krivičnim stvarima«.

Čl. 131 t. 3. Očetovska oblast se da podaljšati le, če še obstoji. Če je že prenehala, se da le skrbništvo uvesti. Po čl. 4 sploh ne more postati državni uradnik, če je očetovska oblast nad njim podaljšana. Očetovska oblast traja normalno do 21. leta. Državni uradnik pa more postati že z 18. leti; torej je moral biti ta čas že izpuščen iz očetovske oblasti. Podaljšanje ni več mogoče, ampak le uvedba skrbništva. Zato je določba v t. 3 čl. 131 ali kad je nad njim produžena občinska oblast v nasprotju s čl. 4 in odveč.

Čl. 131 t. 7. Projektiran je nov jedinstveni kazenski zakonik z določilom: Svaka osuda najmanje na šest meseci strogo zatvora ili na godinu dana zatvora povlači za sobom gubitak državne i svake druge javne službe, koju osuđenik ima. I kraći strogi zatvor će biti skločan s gubitkom državne ili kakove druge javne službe u slučajevima u kojima se osuđenik izvršnim krivičnim delom pokazao nedostojnim službe u kojoj je. Gubitak službe u ovim slučajevima traje za vreme od dve do deset godina i računa se od dana, kad je kazna izdržana, zastarela ili oprostena. Po izteku rokova pomenutih v §§ 43—46 ne vraćaju se izgubljeni prava, već se osuđenik samo vraća sposobnost da ih može iznova steći. To so principi, ki veljajo slično po vseh modernih zakonih. Zato naj se tudi službena pragmatika prilagodi tem principom in naj se glasi točka 7: »Kad se službenik presodom redovnog suda osudi na strogi zatvor izpod 6 meseci ili zatvor izpod 1 godine, ako se je osuđenik s izvršenim krivičnim delom pokazao nedostojnim službe u kojoj je«.

Čl. 134. Tudi glede penzije je treba generalne klavzule za tiste stroke, ki imajo posebne predpise, n. pr. univerzitetni zakon. Osebito velja to glede prisilnega penzioniranja po čl. 138, 139.

Čl. 156. Opozarjam na to, da so drž. podsekretarji glede disciplinskih pregreh ostali brez predpisov. Za ministre velja zakon o ministrijski odgovornosti, za navadne službenike — službena pragmatika, za drž. podsekretarje pa ni nobenih predpisov.

Opozarjam nadalje, da pogrešam določilo, ki odreja da naj ščiti poslaniška imuniteta tudi pred disciplinarnim postopanjem radi pregreškov storjenih v svojstvu poslanca.

Čl. 191. Disciplinsko sodišče bi moralo pač tudi samo kazni za neurednost izreči, ako pokaže ustna razprava, da stvar ni bila tako huda, kakor se je prvotno mislilo. Zato treba čl. 191 dodati: »Ako nadje disciplinski sud, da povreda dužnosti ni bila takva, koja iziskuje disciplinsku kaznu, može izreči i kaznu za neurednost.«

Čl. 214 t. 3. Določilo, da se izgubi penzija »za zločine i bezčasteća dela za koja je nadležan i redovan sud«, so nejasna, lahko prestrgana, n. pr. če je kazensko postopanje še le v toku. Da se spravilo v sklad z določili projekta za kaz. zakonik predlog: 3.) za krivična dela, za koja nastupio je gubitak građanske časti«.

Čl. 221. Če se prepušti predvoda, sedanjih uradnikov na novo službeno pragmatiko uredi pristojnega ministra, ostane de facto prejšnji član, ki je stavil vse na razpoloženje, vendar v veljavi. Zato bi bilo v čl. 221 odrediti: »Po obnarodovanju ovog zakona nadležni ministri dužni su u najkraćem roku izdati sve uredbes in pravilnike predviđjanim ovim zakonom a osebito u skladu sa propisima čl. 12.«

Čl. 236. Tu bi moralo stati, da se prizna tudi tista služba, katero je uradnik do vršil pred nastankom naše države, v dobo za ugotovitveni opojni plača

POLITIČNE VESTI.

== Avdičienca. Iz Beograda javljajo: Nj. Vel. kralj Aleksander je 2. t. m. sprejel v avdičienca glavnega tajnika Društva narodov Erika Drumonda. Kralj je tajniku izročil svojo sliko z lastnim podpisom.

== Demisija ali rekonstrukcija vlade? Te dni se že ima odločiti, ali ostane sedanja vlada še na krmilu, ali pa poda demisijo. Ako se razmere v demokratskem klubu za enkrat še zalepijo, bo kriza v vladi za nekaj tednov odložena, pride pa do precej obsežne rekonstrukcije v vladi. V slučaju rekonstrukcije bi, kakor poročajo »Epohe«, izstopili iz vlade minister pošt. dr. Zarko Miladinović, minister zunanjih del dr. Momčilo Ninčić in pravosodni minister dr. Laza Marković, eventualno pa še Krsto Miletić in Marko Trifković. Kot novi kandidati za ministrske portfelje se imenujejo naš poslanik v Parizu dr. Miroslav Spalajković, dr. Velizar Janković in dr. Ninko Perić. Portfelj ministrstva zunanjih del bi naj prevzel dr. Spalajković ali dr. Janković. Za dr. Spalajkovića je večina radikalnega kluba, za dr. Jankovića pa Pašić. Dr. Perić bi imel prevzeti listnico pravosodnega ministrstva. Od demokratskih ministrov bi predvsem izpadel finančni minister dr. Kumanudi, glede katerega zahtevajo radikali, da se ga izkrca ob eventualni rekonstrukciji.

== Davidović, radikalec in Hrvat. Beogradska »Epohe« podaja zanimivo situacijsko poročilo o tekmi glede Hrvatstva med Davidovičevim skupino v demokratski stranki in med radikali. »Epohe« piše: »Ker je bilo v zadnjem času zblizanje Davidovičeve skupine s hrvatskimi politiki dovolj očividno, so bili radikali v strahu, da bi jih v slučaju razpada koalicije Davidovičevci ne potisnili v ozadje ter jim s tem preprečili njihove stare kombinacije, da se eventualno pogode s Hrvati. Z ozirom na to so se radikali sedaj postavili odločno na stališče, da zadostuje za sedaj rekonstrukcija vlade. To so storili v svrhu, da bi se tekom daljnjega razvoja dogodkov lahko zopet približali Davidoviču, s katerim so sedaj v napetih odnosih, in bi tako istočasno stopili v zvezo tudi s Hrvati. Povsem naravno je, da bi po teh dogodkih ostali Pribičevići popolnoma na cedilu in do cela osamljeni.

== Boljševiki o fašistovskem prevratu. Dopolnilnik »Russionia« poroča iz Moskve, da je vzbudil nepričakovani uspeh Ital. fašistov veliko paniko v Moskvi. V nedeljo je bila sklicana v Kremli izredna seja uglednih komunistov pod predsedništvom Ljennina. Po tej seji se je vršilo zborovanje narodnih komisarjev. Zborovanje je otvoril Ljennin, ki je izjavil, da pomenijo nepričakovani dogodki v Italiji prelom evropskega mišljenja. Ne smemo zatiskati oči, je dejal Ljennin, Evropa in za njo tudi Rusija stoji pred velikim izbruhom nacionalne zavesti. Fašistovski Zvez v Italiji in ruski nemirni Ural pričata o tem. Komunisti ni zapustil globokih korenin v Rusiji in odkritosrčno je treba priznati, da pada povsod — tudi v Nemčiji. Silna je je nacionalna zavest narodov. Vse to kaže, da se bati podobnega izbruha tudi v Rusiji. Če je to poročilo resnično, pomeni temeljito izpremembo Ljenninovega naziranja.

== Madžarski fašizem in klerikalizem. Češki listi poročajo iz Budimpešte o madžarskem fašizmu, ki stalno narašča po italijanskem vzgledu. Madžari kaj radi oponašajo druge narode in skušajo prilagoditi svojim razmeram stvari, ki se drugodi ugodno razvijajo. Sedaj so jim pri srcu posebno italijanski fašisti in pa turški kemalisti. Horthyjevi oficirji prihajajo v Turčijo, da bi se bojevali na Kemalovi strani proti turškim in proti madžarskim sovražnikom. »Probujejoči se Madžari« se organizirajo v fašistovske jednote in povsod se sliši to-le: »Fašizem reši Madžarsko. Madžarski Kemal vstane in pripori madžarski domovini integriteto in svobodo.« Organizira se tudi dijaštvo, ki že ima fašistovske zveze. Vlada daje organizaciji raznovrstno orožje. »Probujejoči se Madžari« apelirajo na vse moške od 20. do 40. leta, da se organizirajo in vadijo v orožju s svetim in edinim ciljem: »Obnovitev tisočletne Madžarske, za katero se je treba bojevati po vzorcu turških kemalistov do zadnjega diha.« Različni pojavi kažejo, da je to gibanje v prvi vrsti naperjeno proti Češkoslovomski, hočejo pa seveda »obračunati« tudi z drugimi sosedmi, ki so jim »ugrabil« kose svete madžarske zemlje. — Tudi h klerikalizmu se Madžari pridno zatekajo. Vrši se je katoliški kongres, o katerem podrobno poročata tudi dva italijanska katoliška lista »L'Unita cattolica« in »L'Italia«. Na tem kongresu je govoril tudi papeški nuncij Schioppa. In sicer tako-le: »Mir je bil podpisan, ali potlačen je bil mirovni duh. Vi, madžarski katoliki, imajte ljubezen do Boga in domovine, ki

je tako lepa pa tako nesrečna, tako velika pa tako ponižana. Bodite pripravljeni, da laž, krivico in sovraštvo skrivajo v sebi pričetek razpada in smrti, dočim pravičnost in ljubezen pomenjata moč in življenje.« Tako bi vladala po nuncijevem mnenju okoli Madžarske sama krivica, pri Madžarih pa bi bila doma sama ljuba pravica. Ali izvolijo »Probujejoči se Madžari« kaj kmalu monsignora Schioppa za svojega častnega člana?

== Konferenca v Lausanni. Lord Curzon je razpravljal s francoskim generalnim zastopnikom o ukrepih zaveznikov držav, da ustanove enotno fronto proti Turčiji. Kemalistična delegacija pod vodstvom Izmet paše odputuje v Lausanno 6. novembra. Japonsko bosta zastopala na konferenci generalni zastopnik v Londonu in japonski poslanik na Češkoslovskem dr. Nagaoka.

== Bolgarija zahteva redovno vojsko. Zbog nesigurnega položaja v nekaterih pokrajinah in ogrožanja mej je bolgarska vlada poslala Angliji, Franciji in Italiji noto, v kateri zahteva, da se Bolgariji dovoli gotov kontingent redovite vojske, ki bi ji omogočila vzdrževati notranji red in sigurnost meje.

Resolucija državnih uradnikov in uslužbencev.

Vsled poziva Glavnega Saveza državnih uradnikov in uslužbencev, sestali so se, zastopani po svojih delegatih, državni uradniki in uslužbenci vse kraljevine dne 29. in 30. oktobra 1922. v Beogradu, kjer so, pretresajoč težki in žalostni svoj položaj, konstatirali sledeče:

Vzlic vsem izjavam gosp. predsednika kraljevske vlade in načelnikov poslanskih klubov v Narodni skupščini prilikom lanskega kongresa: da je njihova vroča želja, da se vprašanje državnih nameščenec v interesu države same reši čimprej mogoče;

vzlic obešanju odgovornih faktorjev, da se prične v najkrajšem času reševati to vprašanje

in to vprašanje, ki je po mišljenju odgovornih faktorjev in vse javnosti eno najbolj perečih državnih zadev, niti do danes, po preteku štirih let našega osvobođenja in ujedinjenja ni še rešeno, zato zahtevajo vsi državni uradniki in uslužbenci najenergичnejše:

I. Da se zakon o službeni pragmatiki, s katerim se urejujejo gnotni in pravni odnosi državnih uradnikov in uslužbencev v vsej kraljevini reši zakonodajnim putem še v tej seji in sicer na prvih sejah Narodne skupščine.

II. Da se takoj ukine omejitev družinskih draginskih dokladov za vse one nameščenke, ki so s to omejitvijo prizadeti in da se svota tako skrčenih dokladov takoj izplača naknadno vse od onega meseca, od katerega najprej so bili prizadeti oškodovani.

III. Da se takoj odredi, da se izplača enkratni nabavni prispevek vsem državnim uradnikom in uslužbencem, to pa še v mesecu novembru t. l.

Ta enkratni prispevek mora znašati: za samce 4000 Din., za oženjene brez otrok 5000 Din., in za oženjene z otroki 6000 D.

IV. Da se draginske doklade vseh državnih uradnikov, uslužbencev in upokojencev izenači v vsej kraljevini in sicer na ta način, da se uvede stanarina tudi za one pokrajine, kjer dosedaj ni bila v veljavi in da se izplačuje stanarina tudi neukaznim nastavljenecem vse kraljevine.

V. Da se zakon o draginskih dokladih predruči in da se dopolni s sledečimi določbami:

- 1.) Osebnih in družinskih doklade se zvišajo za 100 %;
- 2.) doklade za vse kraje in za vsa mesta v kraljevini enake;
- 3.) žene v državnih službi, ki so poročene z državnim uradnikom ali nameščenecem, dobivajo polne osebne draginske doklade;
- 4.) državnim uradnikom in uslužbencem (nameščenecem) v južni Srbiji se zvišujejo njihove specialne doklade tako, da dobijo mesto teh, kot specialno doklado za 50 % povišane draginske doklade po novem zakonu;

VI. Da sestavljajo zakon z dne 31. decembra 1921, ki stopi dne 1. januarja v veljavo, odgodi dotlej, da dobijo državni uradniki in uslužbenci stanarino po novem zakonu o državnih uradnikih in ostalih uslužbencih po »gradnjanskem redu«;

VII. Da se izplača vojna odškodnina vsem oškodovancem v teku šestih let po načelih, ki so odnešeni v protektu Glavnega Saveza državnih uradnikov in uslužbencev, v »zakonskem predlogu o vojni odškodnini«, ki temelji na uredbi v povrnitvi vojne škode z dne 30. junija 1920.

Ako kraljevska vlada in Narodna skupščina izpolni želje, izražene v tej resoluciji, napravi največji korak k notranji konsolidaciji državne uprave: v nasprotnem slučaju pa mora vlada in Narodna skupščina prevzeti pred javnostjo prav vsi odgovornost za vedno lažje in silnejše moralo in materialno propadanje svojih uslužbencev, tedaj tudi za vedno lažji nered v državi.

Povišanje telefonskih pristojbin

Po naredbi ministarstva pošte in telegrafa so s 1. oktobrom t. l. stopile v veljavo nekatere izpremembe glede uvrstitve telefonskih naročnikov po skupinah in razredih in po zvišanju nekaterih telefonskih pristojbin.

V I. razred spadajo mesta Beograd, Zagreb, Ljubljana, Sarajevo, Skoplje, Split, Novi Sad, Subotica, Veliki Bečkerek in Maribor.

Naročniki v tem razredu plačajo tole letno naročnino:

- a) Banke, bančne poslovalnice, menjalnice in vsi ostali denarni zavodi, bari, bioskopi - kinematografi po 4.000 Din.
- b) hoteli, tovarne, rudniki, mlini, restavrant, kavarne, slaščičarne, bifeji, gostilne, pivnice, trgovine, agencije, izvozne in uvozne pisarne, privatna skladišča, orfeji in carinski posredovalci - špediterji po 3.000 dinarjev.

c) delavnice, magacini, ki se ne bavijo s prodajo na debelo, podjetniške, inženjerske in arhitektske pisarne in javne govorilnice, nameštene pri privatnikih po 2.000 D.

d) notarji, odvjetniške in ekonomske pisarne, veleposlstva, mestna podjetja (tramvaji, elektrarna, plinarna itd.) penzijo, klubi, društva in vsi drugi prostori, ki so namenjeni za javne sestance in fotografije po 1.800 Din.

e) lekarne in male stanovske (hranilne) zadruge po 1.500 Din.

f) Zdravniki, ki izvršujejo privatno zdravniško prakso, časniškarska uredništva in upravnitva po 1.000 Din.

g) privatni stavovi, državne in samoupravne oblasti, civilni inženjerji (geometri), babice, dimnikarji, nabavilne zadruge, državna skladišča, cerkve, katedrale, džamije, sinagoge, vakufi, konzulati tujih držav in književna društva po 500 Din.

h) drž. uradniki in zdravniki, ki se drž. uradniki, pa narodni poslanci, ki se bavijo s posebnim opravilom (v stanovanju) po 400 Din.

i) Poštni in brzojavni uradniki (aktivni in upokojeni) in pa njih društva in ustanove, aktivni uradniki računovodstva ministrstva pošte in telegrafa, pregledniki računov pri ministrstvu pt., pregledniki p. in t. računa pri gl. kontrolni in član te skupine, honorarni pt. zdravniki v glavnih centrih (po odredbi direktorja) v stanovanju, slovekoljubna društva, ki delajo brez dobička, vse privatne in državne bolnice in sanatoriji, okrožne bolniške blaginje, gasilska društva, sokolska društva, dijaške menze, ljudske kuhinje, vodne zadruge, Rdeči križ, privatna društva za zaščito dece in materska društva v društvenih prostorih 200 dinarjev.

V II. razred spadajo vsi ostali kralji, ki imajo več ko 10 naročnikov.

Naročniki skupine a) plačajo po 3000 Din. skupine b) po 2500 Din. skupine c) po 1800 D. skupine d) po 1500 Din. skupine e) po 1000 Din. skupine f) po 800 Din. skupine g) po 400 Din. skupine h) po 300 Din in skupine i) po 150 Din.

Kralji, ki imajo do 10 naročnikov spadajo v III. razred. Naročniki v tem razredu plačajo tri petine ene naročnine, ki je predpisana za II. razred. Za pomožno centralo s 3-10 sporednimi aparati ali postajami se zviša naročnina na 250 Din. za tako, ki ima 10 ali več spor. aparatov ali postaj na 500 Din. Naročnina za sporedni aparat se zviša na 180 Din. pristojbina za vzdrževanje izvenmestnih telefonskih vodov pa na 10 Din za vsakih 100 metrov. Za instalacijo glavne postaje plačajo naročniki skupin a)-f) 1200 Din. skupin g) in h) 800 Din in skupine i) 300 Din.

Instalacija pomožnih central, signalnih zvoncev in sporednih aparatov velja 200 Din. druge slušalnice pri telefonu pa 10 Din. Za premostitev glavne naročniške postaje na drugo zemljišče v mestnem področju se plača polovico instalacijske pristojbine. Medkrajevni pogovor v I. pasu velja 8 Din. v II. pasu 10 Din. v III. pasu 15 Din in v IV. pasu 20 Din. Priznanica za medkrajevne pogovore in javne govorilnice velja 1 Din. Za pravo izmenjevanje pozivnic medkrajevnih pogovorov in brzojav iz naročnikov postaj se plača 200 Din na leto. Pristojbina za poziv ne glede na daljavo, pa 5 Din. za nujni poziv 7 Din. Pristojbina za stalni spoj se zviša na 20 Din na mesec. Telefonski naročniki bodo morali doplačati razliko med poravnano in novo naročnino za trimesečno dobo od 1. oktobra pa do konca leta.

GLASBENI VESTNIK.

— Zveza slovenskih pevskih zborov izda za leto 1923. pevski koledar, katerega bo razpošiljala »Zvezna knjigarna« v Ljubljani. Vsebinska koledarja bo prav zanimiva. Poleg običajnega koledarja prinese živopisna Antona Foersterja (petinosemdesetletnica), F. S. Vilharja (sedemdesetletnica), članka o petdesetletnici Glasbene Matice, tridesetletnico umetniškega delovanja Matije Hubada, tridesetletnico predsedništvovanja Ivana Dražila pri »Slavcu« in živopis pevovodje Frana Stetela. Sledi še vestnik »Zveze slovenskih pevskih zborov« in statistika v nji včlanjenih zborov ter posameznosti iz njenega delovanja v l. 1922. Koledar bodo krasile zanimive karikature pevovodij. Ker je izdala pevskega koledarja združena z ogromnimi stroški, ki se morajo pokriti, je nujno potrebno, da si ga kupi vsak pevec in pevka. Najbolje bi bilo, če ga društvo za vse svoje člane naroči skupaj, da si prihranijo nekaj poštinskih stroškov. Naročila in razpošiljanje koledarja je prevzela »Zvezna knjigarna« v Ljubljani. Marilim trg 8.

— Pevski zbor Moravskih učiteljev iz Brna dope v Ljubljano vsled nepričakovanih ovir šele danes (v soboto) popoldne ob 4.35 na južni kolodvor, kakor je bilo prvotno naznanjeno. Na prihod českih gostov naše občinstvo opozarjamo. Vstop na peron je prost. Nadejamo se, da bo prišlo toliko sprejemno mnogo narodnega občinstva, predvsem pa pevc.

Najnovejša poročila.

Glavni motivi Sforzinega odstopa.

Italijansko-jugoslovenski sporazum.

— Pariz, 3. novembra. (Izv.) Listi izbrpno razpravljajo o sporazumu med Italijo in Jugoslavijo. »Petit Parisien« v daljšem članku navaja glavne motive, ki so dovedli pariškega poslanika grofa Sforzo za odstop. Kakor znano, je bil grof Sforza eden vodilnih faktorjev, da je bila podpisana rapalska pogodba 20. novembra 1920. Grof Sforza je dalje tudi mnogo pripomogel za sporazum v St. Margheriti. Glavna tendenca njegove politike je najdalekosežnejši sporazum z Jugoslavijo. Na drugi strani pa poročila o zadnjih dogodkih jasno kažejo, da je bil Mussolini na kongresu v Neapolju in tudi drugod vedno za odstranitev rapalske pogodbe, in da se prepreči izpraznitev tretje dalmatinske cone. Grof Sforza stoji na stališču, da je Italija moralno obvezana izpolniti dano obljubo. V slučaju, da Italija prepreči izvršitev rapalske pogodbe, je jugoslovenska vlada primorana, da seže po skrajnih sredstvih. Še 28. oktobra je Schanzer poslal v Beograd pismo, da Italija podpiše konvencije in da izpolni dano besedo. Na jugoslovenski strani bi smatrali za neprijeteljski čin, če ne bi bile konvencije ratificirane. Mussolini, ki je 29. oktobra javno izjavil, da je proti ratifikaciji konvencij, sklenjenih v Santi Margheriti oziroma v Rimu, se sedaj nahaja v jako težkem položaju. Vlada nove Italije mora spreminiti politični kurs in začeti izvrševati rapalsko pogodbo. Grof Sforza smatra, da se mora ministrski predsednik Mussolini jasno izjaviti in pokazati resno voljo, da je za sporazum s kraljevino SHS.

Grof Sforza in Mussolini.

— Rim, 3. novembra. (Izv.) Pariški poslanik grof Sforza je na lekijo Mussolinijevu kratko odgovoril, da vztraja pri svoji demisiji, posebno iz razloga, ker bi sedaj v Parizu užival premalo avtoritete. Sforza je pripravljen ostati še nekaj časa na svojem mestu ter se udeležiti orijentske mirovne konference v Lausanni, če se bo strinjalo stališče italijanske vlade z njegovimi nazori glede rešitve orijentskega problema.

— Rim, 3. novembra. (Izv.) Mussolini je brzojavno pozval pariškega poslanca grofa Sforzo, naj takoj pride v Rim.

— Rim, 3. oktobra. Listi odobravajo vladni program in so sporazumni z rešitvijo konflikta z grofom Sforzo.

ITALIJA IN ANGLIJA.

— London, 3. novembra. Na pozdravno brzojavko Mussolinija sta odgovorila Bonax Law in Curzon, da se strinjata z Mussolinijevu željo glede trajne solidarnosti in prijateljstva med obema državama. Angleška vlada je prepričana, da bo interese miru in civilizacije najbolj pospešilo lojalno prijateljstvo in sodelovanje med vladami zaveznih držav.

MUSSOLINI ZA SPORAZUM Z JUGOSLAVIJO.

— Milan, 3. novembra. (Izv.) Kakor javlja »Corriere della Sera«, se Mussolini v najkrajšem času sestane z zunanjim ministrom kraljevine SHS, da razmotri vsa obe državi zadevajoča vprašanja in da se doseže prijateljska kolaboracija.

— Rim, 3. novembra. (Izv.) Ministrski predsednik Mussolini je imel danes daljši razgovor z jugoslovenskim poslanikom Antonijevecem. Razgovor je bil odkritosrčen in mestoma zelo pristrčen. Mussolini je pripomnil, da se ne more oprekati poročilu o koncentraciji regularnih in neregularnih čet v okolici Zadra in je pozval Antonijeveca, naj opozori svojo vlado na nujno umaknitev teh čet, da se izogne vsakemu incidentu. Dalje je Mussolini potrdil, da želi Italija vzdržati in gojiti prijateljske odnose z Jugoslavijo in da to tudi pričakuje od jugoslovenske strani.

— Neapol, 3. novembra. »Cavaliere del Re«, verjetno fašistom podobna organizacija, so včeraj ropali. Obstreljevali so železničarski dom, metali vanj ročne granate in ga skušali sežgati. Nato so se napotili v cerkev, kamor so vdrl med službo božjo in izgnali duhovnike in vernike. Pretili so oropati znani cerkveni zaklad San Genaro. Fašisti so pomagali zasledovati zelenosrajčnike, ki jih smatrajo za maroderje.

— Rim, 3. novembra. Z ozirom na poedine izgrede proti socializmom, je zahtevalo generalno fašistovsko poveljstvo, da takoj odputujejo iz Rima ostali nerimski fašisti, sicer bodo aretirani in kaznovani. Ministrski predsednik Mussolini je odredil, da ne smejo biti sprejete prisiljene demisije socialno-demokratskih občinskih zastopnikov.

Bolgarska pozvana na orijentsko konferenco.

— Milan, 4. novembra. (Izv.) »Corriere della Sera« javlja iz Sofije: Diplomatični zastopniki Anglije, Francije in Italije so bolgarsko vlado na prijateljski način povabili, da prisostvuje orijentski mirovni konferenci v Lausanni, ko se bo začelo obravnavati vprašanje svobodnega dohoda Bolgarske na Egejsko morje.

— Beograd, 4. novembra. (Izv.) Iz Sofije javljajo: Ministrski predsednik Stamboljski je odputoval v Bukarešto, od tam potuje v Beograd in na to v Zenevo, oziroma Lausanno. Bolgarska vlada je že določila člane bolgarske delegacije za lausansko konferenco. Predsednik delegacije je Stamboljski.

Huda volilna borba na Poljskem

— Varšava, 4. novembra. (Izv.) V nedeljo se prične volitve v poljski sejm. Volilna borba je dospela do vrhunca. Politične strasti so v največji meri razvnete. V Varšavi in tudi po drugih mestih je prišlo med posamnimi političnimi skupinami do težkih izgrediv in pretepov. Nacionalisti so včeraj vdrl v uredništvo »Kurjera Porannego« ter vsu opravo razbili in demofirali.

ROMUNIA NA ORIENTSKI KONFERENCI.

— Bukarešta, 3. novembra. (Izv.) Romunija odpošlje posebno delegacijo na orijentsko mirovno konferenco. Kot člana delegacije sta tudi imenovana zunanji minister Duca in minister Diamandiu. Romunska delegacija odputuje dne 8. t. m. v Švico.

Filipini samostojna republika.

— Manila, 4. novembra. (Izv.) Senat Filipinov je naslovil na kongres Zedinjenih ameriških držav resolucijo, v kateri proglasa ustanovitev samostojne filipinske republike pod protektoratom Zedinjenih držav. Ustanovitev republike proglasi za to sklicani filipinski parlament.

Volitve v angleški parlament.

— London, 3. novembra. (Izv.) Stranke so že nominirale svoje kandidete za angleški parlament. Voliti je treba 615 posancev. Do sedaj je postavljenih 1370 kandidatov.

Konec sultanata.

— Angora, 3. oktobra. (Havas) Narodna skupščina je izjavila, da je otomanska imperija prenehala obstajati in da je ona prevzela njeno dedščino.

— Angora, 3. oktobra. (Havas) Angorska vlada je sporočila, da razveljavlja vse pogodbe in konvencije, ki jih je sklenila carigradska vlada od 16. marca 1920 t. dalje.

OBČINSKE VOLITVE NA ANGLESKEM.

— London, 3. novembra. Po poslednjih poročilih je izgubila delavska stranka pri občinskih volitvah 220 mest. Pri volitvah na deželi je dobila delavska stranka od 574 kandidatov 350 mest.

— London, 3. oktobra. (Izv.) Sedaj so oficijelno znani celokupni rezultati občinskih volitev na Angleškem. Stranka reformistov je dobila 806 mest, delavska stranka 253 (poprej 573), stranka davkoplačevalcev 187, progresisti 84 in neodvisni 24.

Borzna poročila.

— Zagreb, 4. nov. (Izv.) Danes borza ni poslovala.

— Praga 3. nov. Beograd 51.375, Berlin 0.52, Milan 133, London 141.50, New York 31.75, Curli 575. Tečaj dunajske električne borze dne 3. nov. Julijud 670.000, Credit 31.300 Sev. železnice 15.000.000, Drž. žel. 965.000, Alpske 574.000 K. J. G. 1.370.000, Krup 538.000, Železo 1.430.000 Škoda 911.000, Trboveljska 340.000

— Curli 4. nov. (Izv.) Današnja predborza: Zagreb 2.20, Berlin 0.09, Dunaj 0.0071 Praga 17.25, Budimpešta 0.22, Milan 22.95, London 24.42, Pariz 37.50, New York 5.4675.

— Curli 3. nov. (Direktno) Zagreb 2.20 Berlin 0.09, Praga 17.40, Milan 23.10, Pariz 37.85, London 24.479, New York 5.49.

Darila.

— Uprava našega lista je prejela za »Društvo slepih«. Uradništvo Češke industrijske banke podr. v Ljubljani daruje v počastitev spomina njih ravnatelja g. Otona Balzerja Din. 225, in g. dvorni svetnik ing. Vinko strgar, rudar. glavar za Slovenijo Din. 50 mesto venca na grobove sorodnikov. Skupaj 275 Din.

Za »Jugoslovansko Matiko« Din. 200, za Ciril. Met. družbo Din. 200, daruje uradništvo Češke industr. banke v isti namen kakor za društvo slepih.

Za Aškerčev spomenik. Gosp. dr. Fran Derganc poklanja honorar v znesku Din. 35; g. dr. Iv. Lah daruje Din. 100. Skupno Din. 135. Srčna hvala.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 4. novembra 1922.

— **Kralj lahko obolet.** Po poročilih iz Beograda je Nj. Vel. kralj Aleksander obolet na lahmem prebavljenju. Po nasvetu zdravnikov ne sme nekaj dni zapustiti sobe. Položaj v Italiji.

— **Kraljica Marija v narodnem gledališču.** Iz Beograda nam javljajo: Snoci je Nj. Vel. kraljica Marija v spremstvu kneza Arzena in princa Pavla prišla na narodno gledališče. Prisostvovala je operi »Sevilski brivci«. Občinstvo je kraljico navdušeno pozdravljalo.

— **Odhod španskega infanta.** Iz Beograda javljajo, da je včeraj španski infanz Alfonso odpotoval v Madrid. Infanz je bil gost naše kraljice, ki ga je spremljala na kolodvor, ker je kralj obolet.

— **Pokrajinski namestnik gosp. Ivan Hribar** se je vrnil z dopusta in je zopet prevzel vodstvo pokrajinske uprave.

— **Napačen račun.** »Jutro« izračunava, da bi JDS, ako bi ostala enotna, pri volitvah dosegla svojo relativno večino. Opira se pri tem na rezultate pri lanskim volitvah, ko je dobila JDS 2800 glasov. Temu nasproti postavlja klerikalno-komunistični blok, ki mu prisojajo 2500 glasov. Vse prav. Toda kje je pa ostala NSS, Ali Jutrovi gospodi še danes ni jasno, da bi se NSS priključila bloku, ako bi naša skupina ne segla v od nje ponudeno nam roko? Ali ni potem račun na dlani, da bi v tem slučaju dobil blok visoko nad 3000 glasov in s tem sigurno absolutno večino? Ne bilo bi od prav nikake koristi, ako bi se samo naša skupina zopet priključila oficijelni JDS, ker bi ta vključ temu ostala v manjšini. Ves napredni živeli nam torej mora biti hvaležen, da smo se spojili z NSS v eno skupino ter s tem preprečili zmago klerikalizma, ki bi bila v nasprotnem slučaju gotova stvar. Ako bi šlo JDS res za stvar, ako bi jej šlo res za to, da prepreči zmago klerikalno-komunističnega bloka, bi morala skušati ihati našo skupino, ne jo pa slabiti. Ker 2 je več nego 1.

— **Nevolja med komunisti in socialisti.** Med komunisti in socialisti demokrati vlada velika nevolja proti voditeljem, ker so sklenili znani pakt s klerikalci. Očitajo voditeljem, da so se docela prodali klerikalcem, kar zlasti izpričuje sestava kandidatske liste, na kateri dominirajo klerikalni kandidati. Naravnost ogorčeni pa so tako komunisti kakor socialisti demokrati zaradi vsebine s klerikalci sklenjenega pakta. Po tem paktu je namreč določeno, da bo dr. Perič — v slučaju seveda, da si pribori klerikalno-komunistična socijalistična koalicijska večina pri občinskih volitvah — samo navidezno izvoljen za župana, na kar se takoj odpove županski stoli na korist klerikalca dr. Stanovnika. Med železničarji-komunisti je zelo malo takih, ki bi odobraval pakt s klerikalci. In vsi ti izjavljajo, da se raje ne udeležijo volitev, kakor da bi glasovali s klerikalci. Tudi med Peričevci je jak odpor proti Kocmurjevi politiki paktiranja s klerikalci. Ti nezadovoljnejši izjavljajo, da bodo glasovali raje za Bernotovo listo, kakor da bi delali štafazo klerikalcem.

— **Odgovor na »Jutrove« neslanosti.** Z ozirom na notico, ki jo je posvetilo včerajšnje »Jutro« g. gostilničarju Alojziju Rusu, nam je le-ta poslal ta-le odgovor: »Moja izjava v »Narodu« je bila točna. Res je, da me je posetil »Jutrov« poročevalec, s katerim pa nisem govoril o — hudicah, pač pa o — ministrih na razpoloženju, o katerih sem res prepričan, da so popolnoma nepotrebnosti. Sicer me pa veselijo, da »Jutro« ugotavlja, da sem zdrav na duhu in telesu, o čemer se bo »Jutrova« gospoda še lahko posebe prepričala pri volitvah. Alojzij Rus.«

— **»Jutrovc« v strahih.** Na kandidatski listi »Jugoslovenske zajednice« se nahajata tudi dva zastopnika radikalne stranke in sicer prvi kot kandidat, drugi kot namestnik. To ni bilo po godu mladim, ki bi sicer najraje pohrustali vse radikale. Opetovano so se zato obrnili v Beograd na radikalno stranko ter jo rotili naj ljubljanskim radikalcem prepove udeležbo pri občinskih volitvah na strani »Jugoslovenske zajednice«, češ da je dolžnost radikalcev, da se postavijo ob bok edino mladini, ker so vsi drugi, tudi tisti, ki s osvoje dni odločno branili radikalne prvake kakor Pašića in Jovanovića proti mladini, sami veleizdajniki in sovražniki države. In ker vse te akcije niso dovolj zalegle, je stopil sam minister dr. Žerjav osebnost k radikalcem. Uspeh te intervencije je brzjavka, ki jo zmagoslavno priobčuje današnje »Jutro« in v kateri se članom radikalne stranke

v Ljubljani naroča, da ne smejo kandidirati na nobeni listi v Ljubljani. Če gospodje mladini mislijo, da so s tem odbili od »Jugoslovenske zajednice« radikalne volilce, se zelo motijo, imamo namreč točne informacije, ki se glase tako, da se radikalci ne v Ljubljani, ne v Beogradu ne bodo dali izrabljati za lakaje mladinskih teroristov. Sicer pa smo navedli ta slučaj samo zategadelj, ker je veleizdajen za mladinske borbene metode. Jim pa že teče voda v grlo, zato je njih geslo: »Hilf, was helfen kann!«

— **Ljubljanska borza** bo imela, kakor čujemo, svoje prostore v poslopiju Filharmonične družbe.

— **Smrt vrle koroške Slovenke.** Iz Borovlj nam poročajo: V torek, 31. oktobra smo pokopali vrlo koroško rodoljubko gospo Marijo Borovnikovo, soprogo g. Ludovika Borovnika, širom znanega puškarja v Borovljah in neupogljivega prvoboritelja za pravice zaslužjenih koroških Slovencev. Pokojnica je bolehal od januarja 1919, ko so Nemci in nemščurji udili tostran Drave in pregnali naše maloštevilne čete. Med drugimi je bila takrat posebno hudo prizadeta Borovnikova družina. Nje člani so deloma zbežali na Kranjsko, deloma so jih Nemci odgnali v ujetništvo. Doma je ostala sama mama, kateri so zapretili, da jo ustrele, ako zapusti hišo. Ko so par dni po zasedbi »Heimatsdienstlerje« streljaje izropali Borovnikovo hišo in tovarno, se je tako prestrašila, da je zbolela in od takrat se ji zdravje ni več povrnilo, dokler ni končno podlegla neizprosni smrti in legla v prezgodnji grob. Na dan plebiscita so bolno peljali v glasovalne prostore, da je še storiла svojo dolžnost za Jugoslavijo. Izid plebiscita jo je zelo potrl. Hrepelja je dočakati svobodo slovenskega Korotana, ali žal ni bila dana ta sreča. Pogreb blage pokojnice je dokazal, kako visoko je bila spoštovana in kako celo v nasprotnem taboru spoštujejo vrnoro Borovnikovo družino. Z Marijo Borovnikovo je legla v grob navdušena koroška Slovenka, vzorna žena in mati. V družbi spoštovanega soproga je vzgojila svojo družino v kristalno-čistem slovenskem in jugoslovenskem duhu, ne boječe se pogostih zasramovanj od strani zarizenega borovelskega nemščurstva. Bodi ji lahka mučeniška slovenska zemlja korotanska!

— **Smrtna kosa.** Na Količevem pri Dobu je umrl posestnik sin g. Jakob Hočevar, star 28. let. Blag mu spomin!

— **Rusko predavanje.** V nedeljo 5. novembra ob 1.45 popoldne se bo vršila na univerzi (zbornica) javna seja ljubljanske podružnice društva ruskih učenjakov v kraljevini SHS. Člana društva prof. dr. N. Bubnov in dr. A. Bilimovič bosta poročala o »Pragi, kot središču ruskega znanstva in ruske prosvete izven Rusije« (vtisi z II. kongresa ruskih učenjakov, ki se je vršil od 9. do 15. oktobra t. l.). Jezik predavanja je ruski. Vstop je prost. Predsednik ljubljanske podružnice prof. dr. N. Bubnov.

— **Komerčajni vočerni tečaj na trgovski akademiji v Ljubljani.** Začetek predavanj se objavi potom dnevnih listov. Ravateljstvo.

— **Godba Dravske divizije priredi** kakor v preteklih sezonah tudi letos serijo simfoničnih koncertov. Prvi koncert bo 20. t. m. z Brahmovso simfonijo št. 4 e moll. Natančen spored priobčimo pozneje.

— **Godba Zveze jugosl. železničarjev priredi** v nedeljo, 5. t. m., v zimskem salonu gostilne »Draščice«, Bohoričeva ulica 9, zabaven večer z raznovrstnim programom. Začetek ob 16. — Kdor se hoče dobro naplesati, naj pride. Za mnogobrojen obisk prosil Godba jugoslovenskih železničarjev.

— **Kaj pa to?** Cene na današnjem trgu so zopet poskočile. Jajca na 8 K, moka na 24 K, slanina na 106 K, in vendar se je napovedalo splošno padanje cen. Tržno nadzorstvo naj pojasni, v čem je utemeljeno ne pričakovano zvišanje cen najpotrebnejšim živilom.

— **Zikov kvartet v Celju.** Zikov kvartet, ki se imenuje na željo češkoslovske vlade »češkoslovaški kvartet«, koncertuje 8. nov. t. l. v celjski unijski dvorani. Na programu so Dvořák, Beethoven in Bordin. Kavarna »Evropa« bo ta večer do 1. ponoči odprta.

— **Vojaški grobovi v Celju,** ki slovi kot najlepše urejeni v naši državi, so bili na dan vseh svetih lepo okrašeni. Mestna občina pa je na sredi vol. pokopališča obesila krassen venec, raz katerega smo čitali: Umrlim junakom v spomin — celjska mestna občina.

— **Celjska cinkarna.** Pišejo nam: Gotovo ni vse eno, kdo bo imel to cinkarno. Po Celju govorijo, da jo bodo te dni oddali, drugega pa nihče ničesar ne ve. Pravijo, da jo je kupila ali vzela v najem »Slavenska banka«.

— **Strelne vaje na Posavju.** Dne 10. in 11. t. m. bo imel triglaviški pehotni polk št. 40 strelne vaje z ostrimi

naboji pri Klečah. Prebivalstvo naj ta dva dni ne hodi po nepotrebnem na polje, da se ne dogodi kakšna nesreča. Tere, kjer se bodo vršile strelne vaje od Gameljnov preko Ježice, Kleč in Tacna, bo vojaško zastražen.

— **Padanje cen.** Iz Maribora nam pišejo: Veletrgovina z železino Pintar & Leonard v Mariboru je znižala sledeče cene: Pri železu, žičnikih in žici za 2 K pri kg; vodovodne cevi, kuhinjsko posodo in od stavbenega kovanja izdelke iz medenine pa za 20%.

— **Nesreča pri delu.** V četrtek ob 5. uri popoldne si je 36 letni posestnik Ignacij Lorber v St. Ilju na dveh krajih nogo zlomil ko je žagal s svojim hlapcem drevo, katero mu je pri tem padlo na nogo. Pozvani mariborski rešilni oddelek, ki je v 20 minutah je dospel na lice mesta mu je v go obvezal ter ga prepeljal v bolnišnico v Maribor.

— **Smola kmetice.** Neka kmetica iz daljne ljubljanske okolice je danes zjutraj naložila na voziček jabolka, smetano, itd. pograbila iz grede hitro 7 piščet ter jih v pomanjkanju kurnika zmašila v vrečo, jo trdo zavezala. Na to hajd z vsem v Ljubljano. Na trgu je brž razvezala vrečo, pa jo groza! vseh sedem piščet je povešalo glavice, bile so — zadušene! Komaj spravi vse iz vreče na dan, se li je prevrnil voziček in vsa jabolka, smetana itd. je ležalo v blatu. Naše gospodinjice menda niso izbirne, pa so se kar steple za poginola piščeta.

— **Areacija kladiviteza.** Policijski agent Podobnik je areiral včeraj brezposelnega Feliksa Kovača. Kovač je prava povojna cvetka. Že od prevrata dalje se potepa širom kraljevine brez vsakega dela in se preživlja izključno le od tatvin. Predkaznovan je bil »šele« desetkrat. Po zadnjem prestanem zaporu je bil izgnan iz Ljubljane in izbral si je Maribor za centrum svojega delokroga. Ker so mu postala tla v Mariboru prevročna, se je vrnil pretekli teden zopet v Ljubljano. Na dan Vseh svetih — to je bil po njegovem mnenju najbolji pripraven dan, je vplomil v Kolodvorski ulici v neko prenočišče in tam odnesel več oblike in čevlje. Očividno mu pa vsi svetniki niso bili naklonjeni, kajti že drugi dan je padel v roke policiji, ki je napravila karjeri Kovačevi konec in ga oddala sodišču.

— **Prijateljski dobre šunke** so 30 okt. napravili v šrambi mesarja Adolfa Zabjeka v Živnozdravniški ulici majhen obisk, ki se je dobro izplačal. Z nenavadno spretnostjo so natikali šunke in klobase na dolgo ošičeno palico in jih vlekli s sugestivno močjo — tako kot je Svengali ljudi k sebi. Mesar Zabjek ima okoli 20.000 tisoč kron skode. — O neznanih srakah ni sledu.

— **Pol milijona lir je poveril** podlaganik Rihard Oesterreicher na železniški postaji pri Sv. Andreju v Trstu. Služil je tam okoli 20 let in bil ves čas zelo dober uradnik. Te dneve je nenadoma izginil in z njim je izginilo pol milijona lir. Prijeli so ga v stanovanju nekega njegovega prijatelja. Dobili so pri njem komaj polovico manjkajočega denarja, kam je druga vsota izginila, noče povedati. Oesterreicher je Nemec z Dunaja.

— **Tatvine koles.** Na Dunajski cesti je bilo Ivanu Prebilu izpred gostilne Zalaznik ukradeno 10.000 kron vredno kolo znamke »Tribuna«. Kovaču Franu Dervanja pa je bilo na Brezovici ukradeno kolo znamke »Kinta«, vredno 5000 kron.

— **Prijet poštni tat.** Areiran je bil 27 letni poštni hlapec na glavnem kolodvoru Fran Gorjanc. Slednji je odprl poštno pakete in kradel iz njih, posebno se je specializiral na čevlje, katere je kasneje prodajal. Pri tem se je oziral precej na modo in si izbiral samo najnovejše čevlje, ker je bila kupčija s slednjimi najbolj dobičkonosna. Polcija ga je oddala sodišču.

— **Zasačeni pri hazardni igri.** Polcija v Zemunu je napravila pretekli teden v hotelu »Central« racijo, ki se je končala zelo uspešno. V neki zakotni sobici je zasačila več dobro znanih zemunskih trgovcev, ki so hazardirali za žive in mrtve. Polcija je ves denar — bila je okrogla vsotica 322 tisoč kron zaplenila. Proti hotelirju in igralcem je bila podana ovadba.

— **Specialist za ženske bolezni** in porodništvo dr. Benjamin Ipavc v Mariboru, Gosposka ulica št. 46, zopet ordinira.

— **Pojasnilo.** Včerajšnje notico o veliki tatvini pri tvrčki I. C. Mayer pojasnjuemo v toliko, da areiran Ivan recte Alojz Omahna, sluga pri Albin Prepeluhovi oblačilnici, ni identičen z g. Franom Omahna, slugom pri tvrčki I. C. Mayer.

— **Slov. Narod» se dobiva v Sarajevu»** v kavarni »Napredak«.

TURISTIKA IN SPORT.

— **S. K. Ilirija : S. K. Primorje.** V nedeljo dne 5. t. m. se vrši zadnja prvenstva na tekma v Ljubljani, in sicer med Ilirijo in Primorjem. Ker se gre takorekoč za prvenstvo v nogometu, zato bodeča skušala oba kluba doseči čim boljši rezultat. Svojo moč je Ilirija ponovno pokazala v zadnjih tekmah, toda Primorje bode za njo trd oreh. Posebno obramba Primorja je izborna, ker nastopi znani branilec Mozetič, kateri študira sedaj na Dunaju in istotam trenira. Tekma se vrši na igrišču S. K. Primorje ob Dunajski cesti ter se prične ob 15. uri. Predtekmo igra ob rezervi ob 13. uri 15. min.

— **Odbor kluba kolesarjev in motociklistov »Ilirija«** v Ljubljani vabi vse člane na sestanek, kateri se vrši v ponedeljek dne 6. t. m. zvečer ob 8. uri v zadnji sobi restavracije pri »Slonu«. Zaradi važnosti sestanka udeležba obvezna. — Zdravo.

— **Četki nogomet.** Kolenaty, glasoviti half praške Sparte, eden najboljših krilcev na kontinentu, je izstopil iz Sparte in bo igral za barve Slavije. Tudi Koželuh, srednji napadalec Teplice F. K. je prestopil k Slaviji. Pristop obeh glasovitih igralcev bo še itak močno moštvo Slavije silno ojačil.

KULTURA.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

DRAMA.

Sobota 4. nov. Hedda Gabler Izv. Nedelja 5. nov. ob 3. pop. Jack Straw Izven. Nedelja 5. nov. ob 8. zvečer R. U. R. Izven. Ponedeljek 6. nov. Hedda Gabler Red C Torek, 7. nov.: Zaprt. Sreda, 8. nov.: Živi mrtvec. Red B. Četrtek, 9. nov.: Svatha Krećinskega. C. Petek, 10. nov.: »Hlapci«. E. Sobota, 11. nov.: »R. U. R.« Izven.

OPERA.

Sobota 4. nov. Jenufa Red D Nedelja 5. nov. Triptychon. Izv. Ponedeljek 6. nov. Zaprt. Torek, 7. nov.: Jenufa. E. Sreda, 8. nov.: Zaprt. Četrtek, 9. nov.: Tajnost. A. Petek, 10. nov.: Zaprt. Sobota, 11. nov.: »Sevilski brivci«. Izven.

SENTJAKOBSKI GLEDALIŠKI ODER.

Sobota, 4. nov.: Mladost. Ljubezenska drama. Nedeljo, 5. nov.: Mladost. Ljubezenska drama.

— **Sentjakovski gledališki oder.** Danes v soboto, 4. novembra se predstava »Mladost« ne vrši, ker je g. Sancin zaposlen v dramskem gledališču, kjer so izpremenili repertoar. Današnje vstopnice veljajo za predstavo »Mladosti« prihodnji teden. Dan se objavi pravčasno.

— **Se par opazk k »Heddi Gableri«.** Ogledal sem si predstavo ponovno. Zdelo se mi je, da je bila gospa Marija Vera deprimirana in je igrala bolj v rutini, nego je igrala popreje. To bi ne bilo čudno. Občinstvo ni našlo do njene res velike Hedde nikakega razmerja in je ostalo precej hladno. Velik del občinstva je šel v gledališče k Ibsenu približno tako, kakor k »Jack Straw«-u. Za vživanje Ibsena in razumevanje njegovih misli je pa treba nekaj izbrabze in pečanja s poslednjimi, najzlobljivijskimi etiskimi problemi življenja. Ibsen je brezdanje globok in čudovit, toda za intelektualca. Komaj da pa za človeka, ki prihaja od bogvekdakega prozaičnega dela, z glavno polno misli na vsakdanji poklic v gledališču, da bi se pozabaval in razvedril. Tudi ne za človeka, ki se izčrpa v skrbi za vsakdanji prežitek in čita le časnike, ta dvomljivi surogat za knjigo. In tudi ne za one, katerih duševna stremjenja se popolnoma nasičajo z romanlitteraturo a la Court-Mahler, z opereto in že imajo priliko — z variletem. Sploh za vse one, ki jim je sentimentalno in fletno ljubše od globokoje in lepega. Za vse te pomeni Ibsen le dolčas. Vrhutega zahteva igralci Ibsen svoj slog; pravi slog. In Marija Vera ima čisto določen slog, ki ga najbrže prinaša od Reinhardta. Naši igralci pa seveda nimajo nikakega sloga, ker si ga doslej tudi nabavili niso mogli. Reži torej med Vero in med njimi široka vrzel, za katero ne morejo odgovorjati — vsaj danes — naši igralci, še manj pa Marija Vera. V glavnem smemo reči: Občinstvo je propadlo pred Ibsenom in pred Marijo Vero. M. Z.

Moji stari nagajivi prijatelj g. Tiskarski škrat mi je v sinočnem podlistku predelal sladko gosko v sladko kosto, asesorja Bracka, ki Heddi ni neprijeten, je predelal v asesorja, ki ji je neprijeten. V posebni hudomušnosti pa mi je vkradel mojo poročevalsko znamko »M. Z.«

— **Marijnetno gledališče.** V nedeljo, 5. novembra: Zakletti kalif; Preizkušnja. Predstave se vrše ob 15. in 18. Predprodaja vstopnic se vrši pri blagajni marijnetnega gledališča v Mestnem domu vsako soboto od 15. do 17. in v nedeljo od 10. do 12.

SOKOLSTVO.

— **Sokol I. in društvo za zgradbo** vabita svoje člane v soboto 4. t. m. zvečer na članski sestanek k br. Zupančiču na Ahac-ljevi cesti. Istočasno sporoča svojemu članstvu, da lahko tudi letos uporablja društvene prostore na Taboru za čitalnico.

— **Sokol Ljubljana II.** priredi na praznik ujedinenja dne 1. decembra 1922 ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani »Narodnega doma« akademijo. Na sporedu so: teledni nastop, ritmični ples, predavanje, pevski in godbene točke. Po končanem sporedu ples.

— **Kulturno prosvetno oddeljenje »Sokol«** v Radomlju vabi v nedeljo dne 5. novembra t. l. k gledališki predstavi, ki jo priredi v novourejeni veliki dvorani br. Iv. Jermena. »Navaden človek«, veseloigra v treh dejanjih. — Vstopnina: sedeži I. vrste 5 Din, II. vrste 4 Din, stojlišča 3 Din. — Začetek predstave ob 4. u., konec ob 6.

— **Na gledališkem oderu Sokolskega društva** na Viču gostuje v nedeljo, 5. nov. t. l. Sentjakovski gledališki oder iz Ljubljane z veseloigro »Maškarada«. Ker bodo nastopile v glavnih vlogah priznana najboljša moči in je povpraševanje po vstopnicah že sedaj zelo veliko, opozarjamo, da si vsakdo pravočasno preskrbi vstopnico, ki so v predprodaji pri br. Jeločniku v Rožni dolini in br. Uranu na Glincah. Začetek je točno ob 8. zvečer.

— **Iz Most pri Ljubljani.** (Petrovičev »GOZD« na Sokolskem oderu v Mostah.) Od prevrata, ko je bila dram. sekcija »Preporoda« ustanovljena, je sekcija uprizorila že lepo število dramskih del z več ali manj dobrim uspehom. V prvih predzetnih dneh I. Jugoslov. sokolskega zleta je sekcija uprizorila v dram. gledališču z največjim uspehom Knoblauhovega »Fauna«, s katerim je dram. sekcija Preporoda dosegla višek in preteklo nedeljo je sledil »Gozd«, katerega z majhnimi detajli stavljam celo na prvo mesto, kar je dram. sekcija od svoje ustanovitve pa do danes sploh uprizorila. Veliko zaslug za tako dostojno uprizoritev pripisujem Dani, katere v nobenem oziru ne morem grajati. Je to najboljša ženska moč, kar jih je dram. sekcija sploh kdaj imela. Zelo me je razveselilo, ko sem opazil, da dram. sekcija razpolaga z dvema novima moškima močmi, katerih pri uprizoritvi »Fauna« v dramskem gledališču nisem opazil. Vsekakor prištevam precejšnje zasluge za to, res dobro uprizoritev — tema dvema Vloga Jovice je jako hvaležna in hvalevredno je bila tudi odigrana. Z odpravo majhnih nemičnih nesoglasij, ki jih števem na rovaš režiserju (il. dej.) bi ga stavil med najboljše igralce tega dramskega odseka. Zdeli bi, da bi Jovice videl še v kakih tečajnih vlogah, da bi ga lahko še natančneje ocenil. Za enkrat brez pristranosti — pohvalim! Isto o Medvedu. Grešal sem le nekoliko temeljitejšega študija! Drugače prvovrstna moč, ki izpolni zvevaloč vrzel v dramskem odseku naših naprednih srednjolcev. Kakor že rečeno, sekciji čestitam na pridobitvi teh dveh novih moči. Jako težko pa je kritizirati Zoljo, posebno pa če jo igra diletant z ne ravno velikim igriškim talentom. Če se ne motim, sem igralca te vloge že videl v »Faunu«. Že takrat nisem imel najboljšega mnenja o njem in tudi danes se nisem mogel uživet v njegovo igranje. Morda ga sodim prekruto. V tem slučaju naj mi odpusti. Moje mnenje je, da naj se pri reprizah »Gozda« nadomesti ta vloga z igralcem, ki bi imel večje veselje od tega starčka, Križnika pa bi rad videl v kakih drugih vlogah, ki mu bo prilegala in jo bo igral z večjim veseljem, kot to. Kakor že rečeno ga morda sodim prekruto, ker najbrže ta večer ni bil disponiran potem naj mi oprsti. Gozdar je deloma odgovarjal. Le deloma pravim, zakaj preden se lahko kreira taka oseba je brezpopojno potrebno temeljito znanje vloge. Saj sicer igranje ni napačno, samo nekoliko pravilnejša razumevanja vloge bi želel. Mnogo bolj mi je ugajal v prvem dejanju, ker še nisem opazil takozvanega »prijanja«. O Podgorskem prihodnjič več! Vsekakor pa bi mi zdelo umestno, če bi se hotel žrtvovati kak igralec dramskega gledališča in bi v dobri volji režiral uprizoritev »Preporodovcev«, zakaj z režijo gre dijakom pač malo težje. Opozorjam posebno na drugo dejanje ob času nevihte! Kakor pa že rečeno, je stala nedeljska uprizoritev na višku vseh Preporodovih predstav. — k.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSIEMSEK.
Odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Poslano *

Wood navies —
Iron hearts!
(Lesene ladje —
Železna srca!)

(David Glasgow Farragut.)

Zbiranje in obdelovanje iz »Koroškega vprašanja« sledečega historičnega gradiva je na nemški strani s poloficijnim znanstvenim delom dr. Wutteja »Kartens Freiheitskampfe« zavzelo konkretno obliko, — a tudi na naši strani je dala inicijativo, da se obdeluje ta kompleks, merodajna oseba, in sicer — »na jurnalistični način«.

Svojedobno od prve »Narodne vlade« k uvodni operaciji tega problema kot akreditiran vojni pooblaščenec »komandirane« pozneje tudi kot poveljnik Borovelskega odseka, aktivno delujoč, se čutim primorana, pojasniti zamotano nejasno fazo.

Radi tega mi je čast pozivati za koroški problem zainteresirane na svoja v »Slovenskem Narodue« izhajajoča izvajanja z dne 15. oktobra in 1., 5., 9., 12., 16., in 19. novembra 1922.

A. Lavrič pl. Zaplaz,
bivši generalštabni major in vojaški pooblaščenec.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno, kolikor določa zakon.

Nosite zaradi
njihovih velikih
prednosti
PALMA
kaučuk pot-
peelnike in pot-
plate

Otroški voziček

še ceno proda. Naslov pove uprava Sl. Naroda. 9457

Izurjena šivilja,

kizna dobro modernizirani, bi šla šivat na dom, eventualno izven Ljubljane. Ponudbe pod „AB-9424“ na upravo Slov. Naroda.

Iščem

dostojno, pošteno, zvesto deklico kizna kuhati in opravljati vsa druga hišna dela, k dvema osebam: materi in sinu, iz trgovskega stanu. Primerno dobra plača, dobra prehrana, lepo ravnanje. Ponudbe na gosp. JOS. BALL, KAR. LOVAC, Jugoslavija. 9449

Priložnost

cenega nakupa za najameno čisto volnenega ševjota, prapravnega za moške oblake, damske kostume in plašče.

Izredna cena mtr. po K 450.—.

Veletrgovina J. C. MAYER, Ljubljana.

Prevozna lokomobila

fabrikat Garrett Smith Magdeburg, zgrajena 1903, z izvlečnim cev-nim kotlom, tvornosti 30/40 HP se ceno proda.

F. Langer, Maschinenbauanstalt, Graz

Idhofgasse 38-40. 9403

Jok

najboljši sladkorčki proti kašlju.

Dobivajo se v vsaki lekarni in drogeriji. 9384

Pristne

kranjske klobase

iz garant. samo svinjskega mesa, izdeluje in razpošilja v vsaki množini staro renomirana trdka

M. Urbas, Ljubljana, Slomškova ulica 13.

Poleg mestne elektrarne. 9355

Dragutin Barolin

tvorničko skladišče

anelinskih boja

i kemičnih proizvoda za bojadisaone, tvornice koža itd.

ZAGREB, Meduličeva 16.

VRŠAC, Kopalnica 6. 9435

Za vodstvo pisarne

Gremija trgovcev Celje, Gremija trgovcev Okolica Celje in in Trgovsko društvo v Celju

se išče v trgovskih in finančnih stvarah izvežban vodja.

Ponudbe na predsedstvo Gremija trgovcev, Celje.

Hiša

nova, enodružinska, z zelenjavnim vrtom se radi druž. razmer proda za D 80.000. Stanovanje takoj prosto. Več se poizve v Hrenovi ul. 12. I. 9425

Srna

povsem udomačena, se proda radi pomankanja prostora. Pogleda se v Rožni dolini št. 196, Vila Ljadicca. 9418

Mesto knjigovodja

ali korespondenta pri večjem trgovskem ali industrijskem podjetju išče uradnik s parletno bančno prakso. Ponudbe s pogoji pod „Vešten 321-9423“

Ženitna ponudba.

Mlad gospod poroči damo, katere mu zasigurno eksistenco. Le resne ponudbe pod „Eksistenca 9405“ na upravo Slov. Naroda. 9405

Več zabojev

mila „Zlatorog“ po 53 K kg se proda. Ponudbe pod „Zlatorog-9422“ na upravo Sl. Naroda. 9422

Blagajničarka

izurjena v špecerijski stroki, se išče za takoj. Ronudbe pod „Blagajničarka“ na An. zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna 5.

Proda se

hiša, novo popravljena, z obokom in cementiranim hlevom in kletjo, 10.000 m² zemljišča, dalje umetniško pohištvo, mojstrsko delo z mramorjem, (staronemsko). Naslov pove uprava Slov. Naroda. 9421

G. Flux

Gospod ul. 4. I. nad. levo posredovalnica boljših služb išče nujno vsake vrste kuharice, sobarice, dekleta k otrokom itd. Priporoča inteligentno osebo za pisarne, hotele in privatno. Ozira se samo na dobra izpričevala ali pridne začelnice. Za zunanje naročila priloži znamke. 9416

Proda se:

žerjav s premikajočim vozičkom z električnim pogonom, obremenitost 8000 kg z dvigalnim motorjem za enakomerni tok, 220 Volt, 37 Amp, 770 obratov, 7-1 KW; motor za premikalni voziček, 220 Volt, 15-4 Amp, 1000 obratov, 2-6 KW in motor za žerjav, 220 Volt, 29 Amp., 700 obratov, 4-95 KW. Cena franko tovarna „PUNTI-GAM“ K 1.520.000.— Nadalje je naprodaj: elektro-motor za vrtilni tok „ELIN“ 220/380 V. 30 PS, tipa ND 37/6 za K 66.000.— elektro-motor za jednako-merni tok „SIEMENS SCHUKERT“ 15 PS, 220 Volt K 33.000.— Elektro-motor kakor prej 220 Volt, 18 PS za K 46.000.— vse franko tovarna, brez zabojnice. Ponudbe na: Steirische Fahrzeugwerke g. W. A., Graz - Puntigam. 9420

Inserirajte v Slov. Narodu!

Damsko kolo

„Dirkopp“, prav dobro obranjeno, se proda za Din. 1300. Več pove L. Gorpe, Gosposvetska cesta 14. 9404

Kupi se dinamo

(istostmerni) 5 do 8 HP in ca. 400 m Cadorna žice. Ponudbe: Ljubljana, poštni predal 127. 9443

Gospod išče

v bližini Zrinskega (Elizabetne) ceste dobro domoto hrano. — Ponudbe pod „F. C. 50-9412“ na upravo Slovensk. Naroda. 9412

Instrukcije

išče akademik tehnik in sicer za predmete realice. Podučeval bi tudi srbo-hrvatski jezik. Ponudbe pod „Učenje 9409“ na upravo Slov. Naroda. 9409

Kontorist in kontoristinja

oba zmožna slovensčine in nemščine ter stenografije, se išče za elektrotehnično podjetje. Ponudbe na poštni predal 3, Celje. 9377

Takoj se proda lepa velika trgovska hiša

z lepim nadstropnim poslopijem na lepem, zelo prometnem kraju na deželni brez konkurence, za 350.000 Din. — Ponudbe pod „Redka priložnost 9436“ na upravo Slov. Naroda. 9436

Proda se

nov modern zimski plašč. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 9429

Proda se večja množina močnatih, jatastih in tekstilnih

ureč

v dobrem stanju ter vreče za krompir in kostanj. Ponudbe pod „Vreče 9432“ na upravo Slov. Naroda. 9432

Trdni, novi, še nebarvani stoli

pripravljeni za podeželska gledališča, kino ali za gostilne, se prodajo po zelo ugodni ceni. Ponudbe pod „Stoli 9433“ na upravo Slov. Naroda. 9433

Kakršen gospod tak sluga.

Burka enodejanka iz vojaškega življenja. Igra se po vseh podeželnih odvih z največjim uspehom. Dobiva se v „NARODNI KNJIGARNI“ PREŠERNOVA ULICA, V LJUBLJANI.

Lep stavbeni prostor

v mestu za 1 ali 2 hiši, z že postavljenim zidano barako, pripravno za skladišče ali pisarno, se proda ali da v najem. Ponudbe pod „Prile-Sredina 9411“ na upravo Slov. Naroda. 9411

Družinska Pratika za leto 1923

se dobiva v vseh trgovinah po Sloveniji. Cena izdoda 3 Din. — Na debelo se naroča pri založništvu v Ljubljani. Razprodajalci znaten popust! Zahtevajte ponudbe! 9414

Ženitna ponudba.

Višji državni uradnik, vdovec brez otrok, resnega značaja, želi v svrhu ženitve znanja z značajno gospodino ali vdovo v starosti do 38 let s primernim premoženjem ali posestvom. Le resne ponudbe naj se vpošljejo s sliko na upravnštvo Slov. Naroda pod šifro „Odkritostnost 9485“ na upravo Slovenskega Naroda. Tajnost jamčena. 9385

OGLAS.

V pisarni inženjerskega oddelka Dravske divizijske oblasti v Ljubljani vršila se bode na dan 11. novembra 1922 ob 11. uri dopolnilna javna poslednja ofertna dražba za pokrivanje strohe z zarezno opako na zidanem skladišču št. XIII, na ljubljanskem polju pri Ljubljani po ukazu g. ministra Vojne in Mornarice I. F. št. 9485 od 21. septembra 1922.

Pogoji in projekt za to dražbo so razvidni vsak dan v pisarni inženjerskega oddelka Dravske divizijske oblasti med uradnimi urami.

Pravico k tej dražbi ima vsak, kdor ima dokaze o stroki za izvršitev tega dela in ni izključen iz udeležbe na dražbah. Predračunska vsota za ono delo znaša 119.539 37 dinarjev.

Vsi licitanti položijo kavgijo in sicer: Podaniki Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev 8%, od zaokrožene proračunske vsote v znesku od šest tisoč dinarjev, inozemci pa 10%, od zaokrožene proračunske vsote v znesku od dvanajst tisoč dinarjev.

Kavgija se položi na predan dražbo na blagajni Komande Dravske divizijske oblasti in s sprejetim potrdilom o položeni kavgiji pride licitanti na dražbo.

Po končani dražbi se bo zadržala kavgija onega ponudnika, ki je ponudil najnižjo ceno.

Iz pisarne inženjerskega oddelka Dravske divizijske oblasti 2. list. 3742.

Prodaj po nizki ceni

zlati brošče in uhane, uporabne k narodni noši. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 9437

Rudnik Trbovlje

sprejme takoj v delo teleparskega predelavca, kovaškega predelavca in 2 strugarja. Reflektira se samo na prvovrstne moči, neoznjene in z dolgoletno prakso. 9408

Izjava.

Izjavljam, da za dolgeve, ki jih dela moj mož Kiliš Franc, čevljar v Ljubljani, kjerkoli, nisem plačnica. Kiliš Františka.

Posestvo se proda.

Hiša, gospodarsko poslopije, 5 oravov zemlje, vse skupaj ob državni cesti, 20 minut od Konjice, za 700.000 K. Poljanje Iv. Lamut, Zeče 14, p. Konjice.

Umetnootbrtna lesna industrija

edina te vrste v Jugoslaviji, išče posojila 25.000 do 30.000 dinarjev za povečanje tvornice. Dobre obresti in denar zasiguran. Ponudbe pod „Posojilo 9447“ na upravo Slov. Naroda. 9447

Pet slammnikaric

za šivanje slammnikov, mlajših moči, sprejme proti dobri plači David Adler, Bukarest, Strada Lipszani 43. Za stanovanje, kurjavo in razsvetljavo skrbi firma. 9441

Gospodična

bančna uradnica z enoletno prakso, zna srbskohrvatski in nemški, večša stroje-pisja in hrv. stenografije, išče mesta pri kakem tujakšnem podjetju. Ponudbe pod „N. V. 9410“ na upravo Slovensk. Naroda. 9410

Proda se hiša v Mariboru in stavbeni parceli

v Ljubljani (Tobačna ulica). Naslov pove uprava Slov. Naroda. 9413

Na prodaj dvoje enonadstropnih hiš

z gospodarskim poslopijem (veliko skladišče, konjski hlev, poleg tudi nekaj vrta. V eni hiši je lepa prostorna trgovina. Kraj na periferiji Ljubljane, promet in pripraven za vsakovrstno obrt. Cena zelo nizka. Da se event. tudi v najem. Naslov pove uprava Slovensk. Naroda. 9445

Vila pri Mariboru

z lepim sadnim vrtom in trdnim nasadom, z oralom zemljišča, krasna lega, radi preselitev pod zelo ugodnimi pogoji na prodaj. Ponudbe pod „Zgor. Radvanje“ na Mar-Stan, posredovalnica za preskrobo novih stanovanj, sob, lokalov, Maribor, Rotovski trg 1, pritičje.

Lep stavbeni prostor

v mestu za 1 ali 2 hiši, z že postavljenim zidano barako, pripravno za skladišče ali pisarno, se proda ali da v najem. Ponudbe pod „Prile-Sredina 9411“ na upravo Slov. Naroda. 9411

Družinska Pratika za leto 1923

se dobiva v vseh trgovinah po Sloveniji. Cena izdoda 3 Din. — Na debelo se naroča pri založništvu v Ljubljani. Razprodajalci znaten popust! Zahtevajte ponudbe! 9414

Ženitna ponudba.

Višji državni uradnik, vdovec brez otrok, resnega značaja, želi v svrhu ženitve znanja z značajno gospodino ali vdovo v starosti do 38 let s primernim premoženjem ali posestvom. Le resne ponudbe naj se vpošljejo s sliko na upravnštvo Slov. Naroda pod šifro „Odkritostnost 9485“ na upravo Slovenskega Naroda. Tajnost jamčena. 9385

OGLAS.

V pisarni inženjerskega oddelka Dravske divizijske oblasti v Ljubljani vršila se bode na dan 11. novembra 1922 ob 11. uri dopolnilna javna poslednja ofertna dražba za pokrivanje strohe z zarezno opako na zidanem skladišču št. XIII, na ljubljanskem polju pri Ljubljani po ukazu g. ministra Vojne in Mornarice I. F. št. 9485 od 21. septembra 1922.

Pogoji in projekt za to dražbo so razvidni vsak dan v pisarni inženjerskega oddelka Dravske divizijske oblasti med uradnimi urami.

Pravico k tej dražbi ima vsak, kdor ima dokaze o stroki za izvršitev tega dela in ni izključen iz udeležbe na dražbah. Predračunska vsota za ono delo znaša 119.539 37 dinarjev.

Vsi licitanti položijo kavgijo in sicer: Podaniki Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev 8%, od zaokrožene proračunske vsote v znesku od šest tisoč dinarjev, inozemci pa 10%, od zaokrožene proračunske vsote v znesku od dvanajst tisoč dinarjev.

Kavgija se položi na predan dražbo na blagajni Komande Dravske divizijske oblasti in s sprejetim potrdilom o položeni kavgiji pride licitanti na dražbo.

Po končani dražbi se bo zadržala kavgija onega ponudnika, ki je ponudil najnižjo ceno.

Iz pisarne inženjerskega oddelka Dravske divizijske oblasti 2. list. 3742.

GARANTIRANO REPARIRANI LOKOMOBILI

prompt. ab ZAGREB I LJUBLJANA

Wolf	HP	Wolf	HP
1907	15/22	1912	58/85
1908	17/27	1812	55/80
1907	18/30	1913	62/80
1907	20/32	1909	65/95
1912	24/42	1920	70/110
1917	28/48	1909	100/150
1919	30/50	1909	100/150
1916	38/57	1908	120/180
1920	40/60	1914	145/200
1921	54/75	1914	350/450

Wolf	HP	Wolf	HP
1912	15/25	1916	50/70
1917	17/30	1919	50/83
1910	20/30	1921	60/90
1918	22/33	1921	6/96
1912	26/42	1914	70/110
1912	31/49	1909	85/120
1914	38/57	1913	90/122
1919	40/65	1913	100/150
1911	47/72	1921	170/235
1919	48/70	1912	260/330

DRUSCHLOKOMOBILE 10, 15, 20 PS SELBSTWANDERER 24/30/38 PS LOKOMOBIL-KOTLOVI 22, 32 m2 STRASSENWALZE 20/30 PS

Prvorazredno generalno reparitrom. Savjesno izkušani.

Jednogodišnje tvorničko jamstvo.

SPECIALITET: grijanje na drvenu pilovinu.

BRAČA FISCHER, d. d.

ZAGREB, Tuškanac 10 a

Brojov: Lokomobili Fischer, Zagreb

Proda se

močan ročni voziček na štiri kolesa, kopirna preša, pisalni stroj s cirilico in par vajeletov. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 9431

Lepo opremljena soba

se odda, takoj boljšemu gospodu. Naslov: Vrhunčeva ul. 11, pritl. desno. 9452

Ruska dama

z dobrim znanjem francoskega in nemškega jezika išče službo. Ponudbe pod „N. N. 9440“ na upr. Slov. Naroda.

Ruska dama

gre za sobarico k inteligentni rodbini. Ponudbe pod „A. 9439“ na upravo Slov. Naroda.

Več železnih peči

(večjih) se kupi takoj. Ponudbe z navedbo cene pod „Peč“ na upr. Slov. Naroda. 9419

Trgovska sotrudnica

Izurjena v špeceriji, galanteriji ter deloma manufakturi, išče mesta za takoj. Ponudbe pod „Sotrudnica 9426“ na upr. Slov. Naroda. 9426

Sobo

išče samska solidna gospa s hrano ali brez nje za takoj. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod „M. C. 9428“.

Odda se lahko takoj večja množina splitskega cementa

Vprašanja pri An. družbi Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 9438

Dobra priložnost!

Proda se popolnoma nov pianino znamke „Fenster“ po ugodni ceni. Istom se prodajo popolnoma nove salonske obleke (smoking) lakasti čevlji, dežni plašč in cilindri. Naslov pove Protokolirani anončni in reklamni zavod „A“OLO“ R. Golebtowski & Co, Ljubljana, Stari trg 19/II. 9446

V globoki žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš predragi soprog, oče, sin, brat, stric in svak, gospod

Lojze Lušin

kr. višji geometer v Ljutomeru

danes ponoči, od srčne kapi zadet, v 35. letu svoje starosti preminul. Pogreb predragega pokojnika se vrši v Ljutomeru na Vernih duš dan popoldne. Ljubljana, Ljutomer, Črnomelj, 31. oktobra 1922.

Žalujoča soproga z otroki in rodbina Lušinova, Fajfarjeva, Miholičeva.

Zahvala.

Za globoka sočutja izražena nam povodom prebrizke izgube našega nepozabnega

LOJZETA

se najvdaneje zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, posebno pa Ljutomerski občini z gg. Babnikom in Kukovcem, ter davčni oblasti z g. Pernetom na čelu, društvu „Sokol“, Ljutomerskemu pevskemu in godbenemu društvu za ganljive žalostinke, dalje požarni brambli, vsem gg. uradnikom in zastopnikom raznih društev in korporacij, posebno pa družini Vilarjevi, Komačevi, ter gđc. Mohorič in Perko. Nadalje srčna hvala vsem darovalcem prekrasne cvetja ter gg. županu Babniku, okr. šolskemu nadzorniku Koropecu in starosti „Sokola“ bratu Miklu za njih poslovljne govore

Sprejemem

takoj bolj preproste gospoda na stanovanje in hrano. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 9397

Proda se

elegantna polkrita kočija, skoro nova. Ogleda se v gostilni pri Ančniku, Sp. Siska. 9394

Štedilnik

(Tischherd) dobro ohranjen se proda. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 9352

Jabolka

ca 5000 kg lepa, izbrana, se prodajo. Kje, pove upr. Slov. Naroda. 9399

Prav cenó se prodaja klavir (Spinet)

Ogleda se na Poljanski c. 19, na dvorišču v delavnici. 9364

Gozd

v bližini želez. postaje se prodaja v last ali za izsekavanje. Ponudbe na upr. Slov. Naroda pod „Ugoden kup 9327“. 9364

Pohišstvo

za eno sobo, še v dobrem stanju, se prodaja. Poizve se na Dunajski cesti št. 58 pri peku. 9353

Dopisovanje.

Mladenka stara 18 let želi dopisovanja z gospodom. Dopisi s sliko pod šifro: „Slovenka“ poštno ležeče Javornik. 9393

Proda se

zlata ura, zlati ščipalnik, srebrna doza, 2 palice s srebrnimi ročicami, 200 knjig. (Moderne Kunst, Mayerjev leksikon), ter prti in 12 serviet. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 9415

Računski uradnik

popolnoma zmožen slovenske, nemške, deloma hrvaške, išče primerne službe. Gre tudi na deželo. Ponudbe pod „Zanesljiv 9374“ na upravo Slov. Naroda. 9415

Absolventinja

ki je doživela s prav dobrim uspehom dvorazredno trgovsko šolo, prosi primernega mesta v večjem podjetju ali banki. Ponudbe pod „Pridna in poštena 9400“ na upr. Slov. Naroda. 9396

Zakoj naprodaj!

dve hiši v Trnovskem predmestju z vrtom in prostim stanovanjem s l. ja nuarjem. Poizve se na Rimske cesti št. 18, dvorišče levo vsak dan zjutraj od 8-10. ure. 9396

Iščem

posojila 100.000 do 150.000 kron na prvo mesto nove hiše, eventualno se tudi prodaja. Stanovanje prosto. Je enodružinska hiša. Trgovina Jeločnik, Rožna dolina pri Ljubljani. 9398

Kompanjon.

Želim vstopiti kot kompanjon z večjim kapitalom in osebnim sodelovanjem v solidno in rentabilno podjetje. Obširne ponudbe pod „Elektrotehnik 9386“ na upravo Slov. Naroda. 9401

sena

franko vsaka postaja Slovenija K 860 za 100 kg. Razpošilja se vsak čas. Franc Kambič, Zagreb, Tkalčeva ul. 71 B. 9401

Dr. Ing. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbeni inženir in mestni stavbenik
Ljubljana, Gradsko št. 13.
Stavbno podjetje in tehniška pisarna za beton-ske, železobetonske in vodne zgradbe, arhitekturo in vsakovrstne visoke stavbe.
Izvršitev. — Projektiranje.

POZOR! POZOR!

INDIGO

PAPIR

„MARION“

„CARBON“

„LUBRICATION“

„LUBRICATION“

„LUBRICATION“

„LUBRICATION“

Naprodaj

je majhen konj (poni). Naslov pove upr. Slov. Naroda. 9375

Trgovski pomočnik

usnjarske stroke, dobro izveščen v prodajanju, išče službo. Ponudbe na naslov: Šestak Alojzij, Rožna dolina št. 160 pri Ljubljani. 9372

Kontoristinjo

za našo pisarno potrebujemo takoj. Spridjevala, sliko s ponudbo poslati Upravi Hotela Centrala, Sarajevo. 9324

Družabnika

s kapitalom, po možnosti tudi lokalom, išče trgovsko izobražena gospa, s koncesijo za trgovino z mešanim blagom. Ponudbe pod „Lokal 9298“ na upravo Slov. Naroda. 9206

Absolvent trgovske visoke šole

vešč slovenske, nemške, francoske, deloma tudi hrvaške in laštine, išče službo v trgovskem ali industrijskem podjetju. Ponudbe pod „Podjeten 9206“ na upravo Slov. Naroda. 9206

Sprejemem

več gospodov ter gospodičen na dobro domačo hrano. Cena 1400 K. Naslov pove upravnstvo Slov. Naroda. 9361

Sobo išče

samski gospod za spalnico ter obenem za pisarno v sredini mesta proti dobremu plačilu. Ponudbe pod „Samski 9354“ na upravo Slov. Naroda. 9354

Meblovana soba

parketirana, svetla, z električno razsvetljavo in posebnim vzhodom, se išče za 15. november ali 1. december. Ponudbe pod šifro „Snažno 1500/9346“ na upravo Slov. Naroda. 9346

Proda se avto

znamke „Praga“, 35 HP, šeststopenj, z električno razsvetljavo, samopogonom, v zelo dobrem stanju, po jako ugodni ceni. Poizve se pri lastniku Fran Grumu, Moste pri Ljubljani 78. 9328

Trgovci, obrtniki, zasebniki! Pozor!

Ureditev in upeljavo praktičnega modernega, vsakemu obratu ustrežajočega knjigovodstva ter sestavo bilance prevzame v prostih popoldanskih in večernih urah bančni knjigovodja, popolnoma vešč 3 jezikov. Prevzame tudi rešitev korespondence, prestavljanje iz enega jezika v drugega in vsa pisarniška dela. Ponudbe pod „Priden in zanesljiv 9333“ na upr. Slov. Naroda. 9333

Trgovska hiša

dvanadstropna, 50 let obstoječa v Ljubljani se prodaja. Hiša stoji v sredini mesta na najbolj prometni točki, ima trgovske lokale in skladišča, pripravna tudi za kako industrijo in se tako na razpolago. Ponudbe pod „Dobra pozicija“ na An. zav. Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ul. 5. 9330

CROSSLEY

motorne tvornice na Angleškem

Dieselovi motorji

Naprave za sesani plin za ogelje, les, lesne odpadke, šoto, lignit itd.

Petrolejski in bencinovni motorji

Motorni trekerji

Motorni cestni valjarji

Generalni pooblaščenec za vzhodno Evropo
Ing. Eduard DSCHERBS
Wien VII., Badhausgasse 1.

POZOR! POZOR!

INDIGO

PAPIR

„MARION“

„CARBON“

„LUBRICATION“

„LUBRICATION“

„LUBRICATION“

„LUBRICATION“

„LUBRICATION“

Proda se pes

ptičar, 5 mesecev star. Benedik, Hradečkova vas št. 44. 9358

Dvanadstropna hiša

v mestu se prodaja pod ugodnimi pogoji. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 9369

Stavbene parcele

v najlepši legi ima na prodaj Jos. Triboš, Dobava 37. 9041

Pisarniški praktikant

šče mesta brezplačno. Ponudbe pod „Praktikant 9124“ na upravnstvo Slovenskega Naroda. 9124

10 do 15 vagonov prvovrstnih suhih bukovic

se prodaja

se prodaja prosto vagon dolenske postaje. Dobava takoj.

Anton Broznikar, Kmetiška ulica 133. 9351

Prva sunjska parna mlekarna in tvornica sira

priporočati

čajno maslo kg Din. 42, la trapistovski sir Din. 28, sir Imperial ducat Din. 28, lipavski sir kg Din. 13. Naročila sprejema glavno zastopstvo P. S. P. M. in T. S. Novo mesto, Karlovska cesta 81. Pošilja se od 5 kg naprej od posamezne vrste. 8983

Obrtna hranilnica in posojilnica

Kranj (Krojaski odsek)

se priporoča za naročila na

usnjate obleke

za moške (suknjič, hlače, čepice) ter damsko jope. Cene zmerno, delo solidno!

Mestno župansvo

Kočevje

razpisuje službo

mesarja

za novoustanovljeno občinsko mesnico. Reflektira se samo na popolnoma izveščano in zanesljivo moč. Reflektanti naj vpošljejo ponudbe z navedbo zahtev na mestno županstvo Kočevje. 9311

Kislo zelje

najboljše kakovosti v sodčkih vsake količine in pristno

štajersko čebulo

razpošilja v vsaki množini

Adolf Sellinschegg

tovarna za konzerviranje zelja in tepe

Ptuj.

Univerzitetni urni kazalnik

ki na lahek način kaže 24 ur z oznako dnevnih in nočnih ur. Dene se lahko v vsako uro in se dobi pri Fran Korodcu v Ljubljani, Sv. Florijana ul. 31/1 ter pri izumitelju B. Jurdanu, Zagreb, Martičeva ul. 15. Telefon 12-63.

Nova enodružinska hiša

se prodaja za 290.000 kron. Zraven spada 2300 m² sveta. Naslov pove upravnstvo Slov. Naroda. 9295

Kupim

že rabljeno, dobro ohranjeno motorno kolo. Ponudbe pod „Motorno kolo 17 9294“ na upravo Slov. Naroda. 9294

Drva

oddajam vsako množino. Rezanje drv z motornim obratom. Ludvik Heršič, na Fiškovcu za prej. belg. vojašnice. 8759

Trstje za strope

zdeluje in prodaja na debelo in drobno po najnižjih cenah. Pri večjih množinah znižan popust. — ANTON STEINER, Ljubljana, Jeranova ulica 13, Trnovo. 2128

Brušenje britvic

(reznice) za raziranje, raznih sistemov Mem Qlette etc. z električnim obratom, komad po 3 K 20 v, sprejema drogerija „Adrija“ v Ljubljani, Selenburgova ulica 5. 8934

Furniture

ter orodje in ure samo na veliko

Rudolf Flek, Zagreb, Illica 47.

Odlijevke iz sivoga lijeva

(Graugussabgüsse) za sve grane obrta i industrije, prema nacrtu, kalupu ili uzorcima od najmanjih do najvećih komada, obrađeno li sivo dobavlja odmah uz umjerene cijene SMEV, tvornica strojeva, Zjelovar. 7934

„LA SERBIN“ Dr Jakšičeve

liječi kijavicu za 24 sata, štiti organizam od zaraznih bolesti, koje se zrakom (prašinom) dobiju kao i kijavicu, katara nosa, bronhitisa, influencu, prehladu, gripu i t. d. Svaka njegova kap je ljekovita. Dobiva se u svima ljekarnama i drogerijama.

Laboratorij

Dra Angelića Jakšića, Beograd, Frankopanova ul. 14.

Pes čuvaj

se prodaja. Naslov pove uprava Slov. Naroda.

Avto kožuh

prav dobro ohranjen, se ceno prodaja. Ponudbe pod „Dolgi kožuh 9345“ na upravo Slov. Naroda. 9345

Antikvarijat, knjigarna

Hinko Sevar

Ljubljana, Stari trg 34

kupuje in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah. 8414

Jetika!

Dr. Pečnik ordinira za jetične izven torka in petka vsak dan v St. Jurju ob južni železnici pri Celju. Čitajte njegove 3 knjige o jetiki! 7927

Dve trgovski hiši

poleg župne cerkve v velikem zelo prometnem kraju na deželi na prodaj z gospodarskim poslopi, vrtovi, njivami in gozdi. Pojavnika daje dr. Franc Frlan, odvetnik v Ljubljani. 9123

Prava turška električno pražena in mlet

kava

zajamčeno popolnoma čista in odlikovana z zlato kolajno, se dobi vsak dan sveža najceneje samo pri tvrdki Jovo R. Jovanović, Tuzla (Bosna). Razpošiljamo v postni zaviti od 5 kg naprej po povzetju. 3048

POTNIKU

v železniški ali galanterijski stroki dobro uvedenemu in redno potujočemu se odda proti dobri proviziji za vso državo v prodaj najhjem galanterijski predmet, domači izdelek. Ponudbe na anonimni zavod Ivo Sušnik, Maribor, pod „Galanterija“. 9309

Banaško seno

prešano v balah, vsako množino tudi izpod vagona po najnižji ceni dokler traja zaloga. Kmetijska družba za Slovenijo, Ljubljana, Turjaški trg 3. 9331

Instruktor

za matematiko, fiziko, kemijo, blagoznanstvo in italijanščino — snov trg. akadem., se išče za takoj. Ponudbe pod „S. T. A. 9321“ na upravo Slovenskega Naroda. 9321

Klavirje

uglašuje in popravlja solidno in točno

ter gre tudi na deželo.

Feliks Povše, Ljubljana, Tržaška c. 45

Divjačina

n. pr. srne, zajce, fazane, jerebice, divje race, sloke itd. v vsakem času po najboljših cenah kupuje E. VAJDA, veletrgovina za divjačino in perotino, Čakovec, Medjimurje. Brzojavni naslov Vajpa Čakovec, Interurb. tel. 59.

Vozni slogi za poljsko železnico

(Feldbahnradstöße) 500 in 600 mm raztečine, z jeziki, kompletni za plateau-ske vozove, nekaj sto jeklenih pragov za 600 mm raztečine se izredno ceno prodaja s skladišča Ljubljana. Vprašanja pod „Cen. nakup 8873“ na upravnstvo Slov. Naroda.

Instalaterji vodnjakov oziroma klijčavničarji in klopjarji

pozor!

Za 20 m globok vodnjak urejene kompletne opreme, to je: cevi (5 cm v premeru), sesalnik in gonilo o ugodni ceni naprodaj do 30. nov. 1922. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 9341

5TO PRIKLOPNI VOZ

za avto

— Pavoni & Tolotti —

z visokimi stranicami se ugodno

proda

J. GOREC, LJUBLJANA

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani.

Vabilo k subskripciji.

Izvršuje sklep izrednega občnega zbora delničarjev z dne 29. septembra 1922 in na podlagi odobrenja Ministrstva trgovine in industrije, objavljenega po njega oddelku v Ljubljani z razpisom z dne 26. avgusta 1922, št. 5546/22, je sklenil upravni svet na svoji seji dne 29. septembra 1922, da zviša delniško glavnico od KJ 40.000.000— na KJ 50.000.000— z izdajo

komadov 25.000 delnic à KJ 400— nom.

pod sledečimi pogoji

1. Starim delničarjem se ponudi nove delnice po kurzu KJ 600— tel. quol, plačljivih ob subskripciji, v razmerju na šest starih ena nova.
2. Novim delničarjem se ponudi nove delnice po kurzu KJ 800— tel. quol, plačljivih ob subskripciji.
3. Subskripcija traja od 1. do 15. novembra 1922 in so določena kot subskripcijska mesta:
Ljubljanska kreditna banka in njene podružnice,
Jadranska banka a. d., Beograd in njene podružnice, ter
Hrvatska podružnica Wiener Bank-Vereina, Zagreb.
4. Dodelitev delnic se izvrši kar najhitreje. Obvestilo o dodelitvi se čimprej zamenja za definitivne delnice.
5. Za nedodeljene delnice se vplačani denar vrne najkasneje do 15. decembra 1922.
6. Ažijaki dobiček pri izdaji novih delnic se dodeli po odbitku stroškov in pristojbin rezervnim fondom podjetja.
7. Nove delnice so opremljene s kuponom za leto 1923.
7. Uspeh gornje subskripcije je zajamčen po posebnem garancnem sindikatu.

V Ljubljani, dne 29. septembra 1922.

Upravni svet.

MODNI SALON MARIJA GÖTZL

Ljubljana, Židovska ulica 8 in 7.
Pravkar došli
najnovejši pariški modeli
POSEBNOST
v promenadnih in večernih klobukih.
Ogled samo v trgovini.

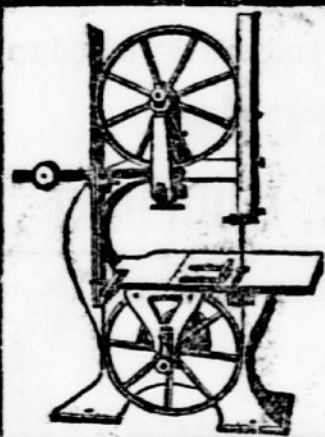

Priporočila se
preoblikovalnica klobukov
za dame in gospode
Barborič-Zauršan
LJUBLJANA, Mestni trg št. 7

MARASKINO MORPURGO
Čašica tega delikatnega likerja je nepopisen užitek!
Priporočamo:
COGNAC DALMATIA MEDICINAL in druge izbrane
likere, šganja, ekstrakta in strope.
PRVA ODLIKOVANA DALMATINSKA PARNA
DESTILACIJA
V. MORPURGO, SPLIT
Zastopnik Adolf Kordin, Ljubljana, Beethovnova 9.

Jamski les

smrekov jelkov, in nad 10 cm na drobnem koncu
in nad 3 m dolžine, kupi vsako množino franco
kranjske postaje Sentjanski premogokop And. Jakl,
Krmelj, Dolenjsko.

Polnojarmenik

(Vollgatter), žagne naprave in stroje za obde-
lovanje lesa vsake vrste, najnovejšo konstruk-
cije, dobavi takoj po najnižjih cenah z jugoslo-
vanskega skladišča **Sulwerke Leipzig** kleinz-
schocher Drieskastrasse 68 zastopstvo Welkerwerke,
Wien XIII, Breitenseerstrasse 56. 8908

Nov kažipot bolnikom!

Spisal sem knjižico, da pokažem ž
njo milijonom trpečih edino možno
pot ozdravljenja. Kažipot ne stane
niti vinarja in ga pošljemo zastopni
vsakemu, ki se čuti bolan, slaboten,
šibek in obupan. Knjižica je uspeh
50 letnega premišljevanja in razgla-
ljanja in obsega vsoto bogatih praktičnih izkušenj in
mnogo dokazov odličnih mož znanosti.

Kdor bi se rad rešil,

naj se ravna po mojem nauku, ki je pomagal že
mnogim tisočim. Naj je že bolezen nastala zaradi
skrbí, bede, prenapora, ali pa da je bolezen vzrok
lahkomiselnosti in nezmernosti, vsem pot-
nim, vsem ljudem šibke volje in delaljubnosti poka-
žem znanstveno in **prilagodno** pot, da se rešijo
živčne bolezni, pomanjkanja spanja, odpornosti proti delu, telesne in du-
ševne oslabelosti, trganja po udi, glavobola, motenja prebave in želod-
čnega delovanja ter mnogih drugih bolezni.

Pišite še danes dopisnico ter zahtevajte zastopni in poštne prosto

moj kažipot

Zapišite naslov:

E. Pasternack, Berlin, N. O.,
Michaelkirchplatz 13, Abt. 3.

Razno perilo

za dame, gospode in deca
priporočila tvrdka

A. & E. Škaberne Ljubljana
Mestni trg 10

Prva jugoslov. barvarija,
krmarstvo in strojarnica

P. Semko, Ljubljana, Glince 230

Je otvorila delavnico in prodajalno v

Križevniški ul. 7.

Suhe gobe in kumne
kupaže

Sever & Komp.
Ljubljana, Wolfova ulica 12.

SENO

garantirano dobro, suho, mešano s slad-
kim, franco vsaka postaja Slovenije
K 900 za 100 kg dobavlja vsak čas
PUKL & VERCE, Sežanja. 8496

Priporočila se

Jvan Magdič

krojač

Ljubljana, Gledališka ulica 2.

Teod. Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 8.

Krovec, stavljal, galanterijski in okrasni klepar

Instalacija vodovodov.

Naprava strojev, naprave in klesane naprave.

Izdelovanje posod iz pločevine za fir-
než, barvo, lak in med vsake velikosti

kakor tudi posod (škafle) za konzerve.

PERJE

vsak čas po najnižjih cenah pri

E. VAJDA.

IZVOZ DIVJACINE IN PE-
RUTINE: ČAKOVEC,

Medjimurje, Jugoslavija.

Brzojaci: VAJDA, Čakovec, telef. 59.

Irgovina z železnino

„pri Zlati lopati“

Eriavec & Turk

(proj. Hammerschmidt)

Ljubljana, Valvazorjev trg 7

nasproti križevniški cerkvi.

Zaloga cementa in karbida.

Velika zaloga klobukov in slam-
nikov se dobi pri

Franc Cerar

lovčar v Stobi pošta Domžale

Prevzemajo se tudi stari klobuki

in slavniki v popravilo pri Ko-

vačevič i Tršan v Ljubljani, Pre-

šernova ulica št. 5.

Sprejemanje v sredo.

Zaloga v Celju Gosposka ul. 4

GOSTILNA KAJFEŽ

Florjanska ulica 4.

Od danes naprej vsako soboto, nedeljo,

torok in sredo najfinije krove in

masene pečene klobase, vsak

ponedeljek, četrtek in petek poiskajene

kranjske klobase in rebra.

Izborna kuhinja, vsa jedila po lastni

cenitvi. Počijo se le prvovrstna domača

vina. Procente samo prvovrstnih finih

vin vam, da mi prinesejo vzorce.

A. Kajfež.

Specijalna zaloga

handitov, čokolade, belcov in drugih

slastic od najpreprostejših do najfinijih

vseh vedno v veliki izbiri.

Solida posrežba. Zmerne cene.

Josip Vitek, Ljubljana,

Krekov trg 8,

zraven Mestnega doma.

Morske trave

nudi vsako množino Sever & Komp.,

Ljubljana, Wolfova ulica 12. 9114

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg št. 15.

priporočila svojo zalogo

dežnikov in solčnikov

ter sprehajalnih palic

Popravila se izvršujejo točno in solidno.

G. F. Jurasek

ugledalec glasovijev

v Ljubljani

Wolfova 12.

zvršujem ugleševanja ter popravlja gla-

sovirjev in harmonijev spečelno strokov-

no, točno in ceno.

Najstarejša slovenska

pleskarska in ličarska

delavnica

IVAN BRICELJ, Dunajska c. 19,

se priporočila. Izvršitev točna, cene

zmerne. 1001

Pletene jopice

rokavice, nogavice

po najnižjih cenah pri:

A. ŠINKOVIC nasl.

K. SOSS

Ljubljana, Mestni trg 19.

Anton Steiner

mestni tesarski mojster

v Ljubljani

prevzame vsakovrstna tesarska dela,

kakor strešne stole, kupole, stolpe, mo-

stove, vrtnice itd. Parna žaga z

vsemi stroji za obdelovanje lesa. 4796

Strešno lepenko

provizor

Kontinental, (Kontinentallederapp)

Lesni cement,

Grosol, najboljšo sredstvo za ma-

zanie lepenke dobavlja v

vsaki množini najceneje

Jos. R. Puh, Ljubljana,

Gradaška ulica 22. Telef. 513.

ADRIA TEA

NAJBOLJI

DOBI SE

POVSOD

GLAVNA

ZALOGA

F. ŠIBENIK-LJUBLJANA

KOLESA

Vam prenovi in strokovno shrani

preko zimo

ob malenkostni pristojbini tvrdka

J. GOREC, Gosposvetska cesta 14

BERSON

Gumijevi podplatniki

in
podplati

vam ohranijo obu-
tev trajno in
elegantno

Dobi se po vseh boljših trgovinah z usnjem
ter na veliko pri:

Berson-Kaučuk d. d., Zagreb, Wilsonov trg št. 7.

Gradbeno podjetje

ing. Dukič & drug

Ljubljana, Bohoričeva ulica št. 20.

se priporočila za vsa v to stroko spadajoča dela.

Marija Rogelj, trgovka
Ljubljana, Sv. Petra c. 38

v ljudno paznapij slav. občinstvu, da ima v zalogi večjo izbiro moških in ženskih
blagov (šofov), raznega barhenta, vrtnja in spodnje oblike domačega izdelka
in opreme za neveste.

Cene nizke.

Cene nizke.

POZOR! Najceneje nudi svojo bogato iz-
bira klobukov in čepic vseh vrst

Modni salon

Stuchly-Maške

Ljubljana,

— Židovska ulica 3. —

Žalni
klobuki
vedno v
zalogi.

Preskrbite se za zimo!

z novodošli lovskimi čevlji, zole priporočljivi za
gg. lovce, oficirje, šumarje itd. itd.

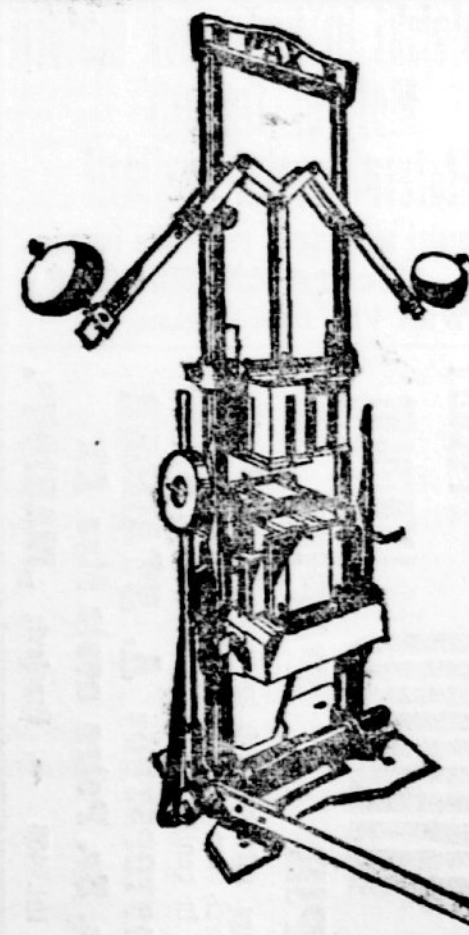
Dobe se pri
trvdki

Peter Kozina & Komp

Tovarne čevljev — Tržič

Ljubljana, Breg št. 20. 9281

Pax

stroj za izdelovanje be-
tonastih polnih in otlah
kamenov

Najnovejša gradnja.
Izdeluje vse elemente
načlna gradnje

„Pax“

oblastveno varovano.

Iščejo se okrajni za-
stopniki.

Edino prodajo ima

Baumaschinen- und Materialien-Vertriebs

G. m. b. H.

Telegram: Baumag-Innersdorf.

Innersdorf b. Wien.